

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Bitkoinin iflası -
Azərbaycanda 120
min nəfərin xəyalı
puç oldu
yazısı səh.10-da

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Həftəlik qəzet 11-17 fevral 2026-cı il Çərşənbə axşamı № 6 (8855) Qiyməti 1 manat

Ölkə

Azərbaycan İranla sərhədi açə bilər

Nazir deyib ki, Bakının təhlükəsizlik məsələlərini sərhədin açılmasına maneə kimi göstərməsi problemi həll olunub
yazısı səh.7-də

Amnistiyanın sevindirdiyi 15 min adam

yazısı səh.13-də

ABŞ-nin Qafqazda səfirsiz qalmasının sirri

yazısı səh.8-də

Həccə gedənlər azalır - iman zəifliyi, yoxsa...

yazısı səh.3-də

İrəvanın Qərb siyasəti Bakını təhdid edir

yazısı səh.9-da

Uşaqlarla bağlı bu qadağa rəsmiləşir

yazısı səh.3-də

Ukraynadan sonra Azərbaycan - Kiyevdən baxış

yazısı səh.9-da

Dünyanın brend şirkətlərinin Bakıya köçü

yazısı səh.4-də

Zərəçəkmişlər Vardanyana bu hökmü tələb edir

yazısı səh.5-də

Nəriman üçün 2 milyon dollar

yazısı səh.2-də

"İmportni" xəstəlik - Tanzaniyadan Bakıya necə gəldi...

yazısı səh.11-də

Bələdiyyələr daha torpaq sata bilməyəcək

yazısı səh.13-də

MEHDİYEV ÜÇÜN DAHA DÖRD AY HƏBS

Hüquqşünas deyir ki, PA-nın sabiq rəhbəri istintaqla əməkdaşlıq etməsə, növbəti dəfə ev dustaqlığı qətimkan tədbirinin dəyişdirilməsi də mümkündür
yazısı səh.5-də

Vens Azərbaycanda

ABŞ-nin ikinci vitse-prezidentidir ki, Bakıya gəlib - masada mühüm mövzular var
yazısı səh.4-də

Baxçalının
sensasion
təklifinə
Bakıdan
reaksiyalar

yazısı səh.6-da

"Gizli
qəsdçilər..." -
Zahid Oruc
kimləri
deyir?

yazısı səh.6-da

Ağ
Evın
"boz
kardinalı"

yazısı səh.12-də

Mursaqulov Statistika Komitəsinin sədri oldu

Azər İsmayıl oğlu Mursaqulov Dövlət Statistika Komitəsinin sədri təyin edilib.

"Report" xəbər verir ki, Prezident İlham Əliyev bununla bağlı sərəncam imzalayıb. Azər Mursaqulov Türkiyənin Boğaziçi Universitetinin məzunudur.

ABŞ-nin Corciya Universitetində iqtisadiyyat üzrə Fəlsəfə Doktoru elmi dərəcəsi alıb.

2010-2012-ci illərdə Vaşinqtonda, Beynəlxalq Valyuta Fondunun baş qərargahında fondun icraçı direktorunun müşaviri işləyib.

2012-2019-cu illərdə Maliyyə Nazirliyində müxtəlif vəzifələrdə çalışıb.

2019-cu ildən etibarən Maliyyə Nazirliyi yanında Dövlət Borclarının və Maliyyə Öhdəliklərinin İdarə Edilməsi Agentliyinin direktoru olub.

Qeyd edək ki, Dövlət Statistika Komitəsinin bundan əvvəlki sədri Tahir Budaqov olub. O, dövlət başçısının sərəncamı ilə Nəsimi rayonunun icra başçısı təyin edilib.

Müslüm Maqomayevin yaşadığı evi söküb bank tikdilər

Görkəmli bəstəkar Əbdül-Müslüm Maqomayevin vaxtilə Lənkəranda yaşadığı evin sökülməsi, yerində bank binası tikilib. Bu zaman bəstəkarın vaxtilə burada yaşadığını göstərən xatirə lövhəsi də götürülüb, yenisini qoymaq işə yaddan çıxıb.

Bakupost.az xəbər verir ki, Şirəli Axundov küçəsi Lənkəran şəhərinin əsas küçələrindəndir.

Vaxtilə bu məşhur küçədə Azərbaycanın görkəmli bəstəkarı, dirijoru və Azərbaycan SSR-in Əməkdar incəsənət xadimi Müslüm Maqomayev yaşayıb. O, görkəmli opera və estrada müğənnisi, SSRİ Xalq artisti Müslüm Maqomayevin babasıdır. Böyük bəstəkar 1905-ci ildən 1911-ci ilədək pedaqoji və musiqi fəaliyyətini Lənkəranda davam etdirib. Maqomayev Lənkərandakı dördsinifli şəhər məktəbində, 1 nömrəli orta məktəbdə müəllimlik edib, həmçinin nəfəslə alətlər orkestri, xor, eləcə də balalayka ansamblı təşkil edib.

Bu çörəklər bahalaşdı

Bəzi çörək növlərinin qiyməti artıb. Qiymət artımı əsasən baton çörəklərində qeydə alınıb.

Bizim.media xəbər verir ki, əvvəllər doğranmış baton çörəkləri 1 manata satılırdısa, hazırda 1 manat 10 qəpiyə təklif olunur. Qiymət artımı supermarketlərdə hazırlanan çörək növlərində də qeydə alınıb. Bir sözlə, zavod çörəyindən başqa digər çörək növlərində bu və digər şəkildə bahalaşma var.

Qiymət artımının səbəbi nədir?

Məsələyə münasibət bildiren Liberal İqtisadçılar Mərkəzinin sədri Akif Nəzirinin sözlərinə görə, son vaxtlar zavod çörəyindən başqa çörək növlərinin bahalaşmasının əsas səbəbi istehsal xərclərinin artmasıdır: "Çeşidli çörəklər adətən özəl sexlərdə və kiçik istehsalçılar tərəfindən hazırlanır və onlar un, maya, yağ, elektrik enerjisi, qaz, işçi haqqı və nəqliyyat xərclərindəki artımı daha tez hiss edirlər. Xüsusilə unun və digər xammalın qiymətinin bahalaşması bu çörəklərin maya dəyərini yüksəldib.

Zavod çörəyinin qiyməti isə dövlət nəzarətində saxlanıldığı üçün uzun müddət dəyişmir və istehsalçılar subsidiyalar və ya daxili balans hesabına qiyməti sabit tutmağa çalışırlar. Digər çörək növləri bu mexanizmə daxil olmadığından bazar şərtlərinə uyğun olaraq qiyməti artırmaq məcburiyyətində qalırlar. Nəticədə, xərclər artdıqca bu çörəklərin qiyməti də 20-30 qəpik civarında yüksəlir".

Pensiyaların nə qədər artacağı açıqlandı

Yeni artımla orta aylıq pensiya və yaşa görə orta aylıq pensiya müvafiq olaraq 593 manata və 632 manata çatır.

Bunu əmək və əhalinin sosial müdafiəsi nazirinin müavini Rəşad Mustafayev media nümayəndələri üçün keçirilən brifinqdə deyib.

Onun sözlərinə görə, 2018-2025-ci illərdə orta aylıq pensiya 208 manatdan 543 manata, yaşa görə orta aylıq pensiya 234 manatdan 578 manata çatıb: "Yeni artımla orta aylıq pensiya və ya-

şa görə orta aylıq pensiya müvafiq olaraq 593 manata və 632 manata çatır. Bu da 2018-ci ilə nisbətən orta aylıq pensiyada 2,8 dəfə, yaşa görə orta aylıq pensiyada 2,7 dəfə artıma nail olunması deməkdir".

R.Mustafayev əlavə edib ki, bu il üçün pensiyaların maliyyələşdirilməsi üzrə ayrılan vəsait 7 mlrd. 993 mln. manat nəzərdə tutulub ki, bu da 2018-ci ilə nisbətən həmin vəsaitdə 2,3 dəfə artım olduğunu göstərir.

Nazir müavini yeni sərəncamla siğortaolunanların fərdi hesablarında 2026-cı il yanvarın 1-dək qeydə alınmış pensiya kapitalarının da istehlak qiymətləri indeksinin ötən ilki səviyyəsinə uyğun olaraq 5,6 faiz artırıldığını diqqətə çatdırıb.

Qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyevin yeni "Əmək pensiyalarının indeksləşdirilməsi haqqında" Sərəncamı ilə 2025-ci il üzrə orta aylıq əməkhaqqının illik artım göstəricisinə uyğun olaraq bu il yanvarın 1-dən 9,3 faiz indeksləşdirilməklə artırılır.

Bu tələbələrin təhsil haqqını dövlət ödəyəcək

Sosial müdafiəyə xüsusi ehtiyacı olan şəxslərin təhsil müəssisələrində ödənişli əsaslarla təhsil aldıqları müddətdə (əlavə təhsil istisna olmaqla) aldıqları müddətdə təhsil haqqı dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına ödəniləcək.

Məsələ Milli Məclisin son plenar iclasında müzakirə olunan "Təhsil haqqında" qanun layihəsində əks olunub.

Belə ki, sosial müdafiəyə xüsusi ehtiyacı olan şəxslərin təhsil müəssisələrində ödənişli əsaslarla təhsil aldıqları müddətdə təhsil haqqı dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına ödənilir.

Həmçinin "Əlavə təhsilin məzmunu, təşkili və əlavə təhsilin hər hansı istiqaməti üzrə təhsil almış şəxslərə müvafiq sənədin verilməsi Qaydası"na əsasən, yenidən hazırlanma təhsili, tək-rar ali, orta ixtisas və yüksək texniki peşə təhsili, dərəcələrin yüksəldilməsi, yaşlıların təhsili yalnız ödənişli əsaslarla həyata keçirilir və müvafiq maliyyə xərcləri kadrların çalışdığı təşkilat və yaxud kadrların özü tərəfindən ödənilir. Belə ki, sosial müdafiəyə xüsusi ehtiyacı olan şəxslər üçün də əlavə təhsil ödənişlidir və onların təhsilinə dövlət büdcəsindən vəsait ayrılır.

Normativ hüquqi aktlar arasında ziddiyyətin aradan qaldırılması məqsədilə "Təhsil haqqında" Qanunda dəqiqləşdirmə xarakterli müvafiq dəyişikliklərin təsbit olunması təklif edilir.

YAP-ın Aparat rəhbəri Mübariz Qurbanlı olacaq?

Tahir Budaqovun Nəsimi Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı vəzifəsinə təyin olunmasından sonra Yeni Azərbaycan Partiyasında (YAP) Aparat rəhbəri postu boşalmış sayılır.

Musavat.com xəbər verir ki, hakim partiyanın mərkəzi strukturlarında bu vəzifəyə kimin gətiriləcəyi yönündə müzakirələrin başladığı bildirilir.

Məlumatla görə, YAP rəhbərliyi Aparat rəhbəri postuna daha çox partiya daxilində uzunmüddətli idarəçilik təcrübəsinə malik, Mərkəzi Aparatın iş mexanizmini yaxşı bilən şəxsin təyinatında maraqlıdır. Bu baxımdan bir neçə ad ehtimal olunan namizəd kimi hallanır.

Mümkün namizədlər sırasındakı aparat rəhbərinin müavini Əhliman Tağıyevin adı çəkilir. Digər ehtimal olunan namizəd YAP Veteranlar Şurasına və partiyanın ideoloji xəttinin formalaşdırılmasında aktiv iştirak edən Mübariz Qurbanlıdır. Siyasi müşahidəçilərə görə, onun ideoloji və inzibati təcrübəsi Aparat rəhbəri funksiyalarını icra etməyə imkan verə bilər.

Bəzi mənbələr isə istisna etmir ki, Aparat rəhbəri postuna Prezident Administrasiyası və ya icra hakimiyyəti sisteminə çalışmış, lakin YAP-la sıx bağlı olan yeni bir kadr da gətirilə bilər. Bu ssenari partiyanın Mərkəzi Aparatında idarəçilik yanaşmasının yenilənməsi kimi də dəyərləndirilir.

□ Musavat.com

Nəriman üçün 2 milyon dollar

ABŞ təmsilçisi "Kolumbus Kreu" klubuna transfer olunan Azərbaycan yığmasının üzvü Nəriman Axundzadə üçün ödənilən transfer məbləği bəlli olub. MLS təmsilçisi Azərbaycan klubuna 2 milyon dollar (3 milyon 400 min manat) ödəməyə razılıb.

Lakin bu məbləğ bonuslarla birlikdə hissə-hissə ödəniləcək. ABŞ klubu Nərimanla 3,5 illik müqavilə imzalayacaq.

Həccə gedənlər azalır - iman, yoxsa pul məsələsi...

Ekspertlər deyir ki, minlərlə insan sırf maddi imkansızlıqdan müqəddəs yerləri ziyarət arzusunu reallaşdırma bilmir

Azərbaycandan Həcc ziyarəti üçün ayrılmış kvotanın cəmi 70 faizi tamamlanıb. Bu barədə Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin Xarici Əlaqələr şöbəsinin müdiri, eyni zamanda Həcc elektron sisteminin rəhbəri Vüsal Cəhangiri məlumat verib. Bildirilib ki, Həccə getmək niyyətində olan vətəndaşlar gecikmədən qeydiyyatdan keçməlidirlər.

İlahiyyətçi Yaşar Qurbanov isə Cebheinfo.az-a açıqlamasında qeyd edib ki, Həcc ziyarətinə gedənlərin sayı azalsa belə, qiymətlər dəyişməyəcək. Onun sözlərinə görə, bu məbləğlər göstərilən xidmətlərin dəyəri ilə birbaşa bağlıdır. Səudiyyə Ərəbistanında zəvvarların daha rahat ibadət etməsi, sıxlığın azaldılması, təhlükəsizlik və logistikanın təkmilləşdirilməsi məqsədilə yeni qaydalar tətbiq olunub. Bu səbəbdən ziyarətçi sayının azalması qiymətlərin enməsi ilə nəticələnmir.

Sual yaranır: Həccə gedənlərin sayının azalması iman zəifliyi ilə bağlıdır, yoxsa bu, sırf maliyyə məsələsidir?

Xatırladaq ki, 2008-ci ildə Azərbaycandan Həcc ziyarətinə gözlənilən zəvvar sayı təxminən 6000 nəfər idi. Bu, son 20 ildə qeydə alınan ən yüksək göstəricilərdəndir və ölkəmiz üçün əhəmiyyətli nöqtə kimi qalır. 2015-ci ildə 2400 zəvvar Həccə getmişdi, yeni 2 min nəfərdən çox zəvvar ziyarətini həyata keçirmişdi. 2018-ci ildə 1420 nəfər Həcc ziyarətinə sənəd verib və gedib. 2023-cü ildə 1440 zəvvar Həcc ziyarətini yerinə yetirib. 2024-cü ildə

isə kvota 1500 nəfər olaraq elan edilməmiş və bu illər üçün sənəd qəbulu tamamlanıb.

Beləliklə, zəvvar sayında ən yüksək rəqəm 2008-ci ildə qeydə alınıb (təxminən 6000 nəfər) və bu, son onilliklərlə müqayisədə çox böyük kütləvi ziyarət sayıdır. Sonrakı illərdə isə kvotaların azalması və müraciətlərin düşməsi ilə bu rəqəm tədricən aşağı düşüb və 2020-ci illərdə 1500-1400 civarına enib.

Qiymətlərin müqayisəsinə gəldikdə isə 2008-ci ildə Həcc ziyarətinin qiyməti təxminən 2 600-3 500 dollar olub. 2026-cı ildə bu rəqəmin təxminən 6100 dollardan çox olması gözlənilir. Qiymət artımının səbəbləri kimi yüksək xidmət səviyyəsinin təmin edilməsi, Səudiyyə Ərəbistanında hotellərin bahalaşması, logistika xərcləri və ümumdünya iqtisadi trendləri göstərilir.

Ziyarətçi sayının azalmasının səbəblərinə gəldikdə, qeyd olunur ki, artan qiymətlər zəvvarların sayına birbaşa təsir edir, orta qiymətlər yüksəldikcə müraciət edənlərin sayı aşağı düşür.

Həmçinin son illərdə kvotanın daha aşağı həddə

müəyyənləşdirilməsi (məsələn, 1500 və daha az) ziyarətə gedənlərin sayını məhdudlaşdırıb.

Mövzu ilə bağlı millət vəkili, ilahiyyat üzrə fəlsəfə doktoru Ceyhun Məmmədov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirib ki, məsələnin kökündə daha çox imkan məsələsi dayanır: "Fikirləşməliyik ki, necə edək ki, qiymətlər vətəndaşlar üçün daha əlçatan olsun. Burada bir neçə amil var. Qeyd etdiyim kimi, birinci və əsas amil maliyyə məsələsidir. İnsanların əksəriyyəti məhz maddi imkanlara görə bu prosesdə fəal iştirak edə bilmir və müraciət etmir. Səbəblərdən biri də budur ki, sırası bir Azərbaycan vətəndaşı üçün bu məbləğdə vəsaiti ödəmək asan iş deyil.

Bu baxımdan düşünürəm ki, daha aşağı büdcəli paketlər tətbiq edə bilsək, bu, vətəndaşlar üçün böyük bir dəstək olardı. Hazırkı şəraitdə isə bir çox insan məhz bu səbəbdən gedə bilmir. Anlayıram ki, xidmət haqları artıb. Amma eyni zamanda düşünürəm ki, biz də düşünməliyik: nə edə bilərik, hansı addımları ata bilərik ki, bu prosesi tənzimləyə bilək. Əks halda, gələcəkdə müraciət edənlərin sayı daha da azala bilər.

Digər səbəb isə nisbətən marağın azalmasıdır. Düşünürəm ki, bu faktor o

qədər də böyük deyil, yeni cəmiyyətdə onun rolu zəifdir. Amma mənəvi dəyərlərə münasibət dəyişdikcə, bu cür tendensiyaları müşahidə edəcəyik və bu proses cəmiyyətdə davam edəcək.

Hər halda, mövcud rəqəmlər az deyil, kifayət qədər ciddi göstəricilərdir və real vəziyyəti əks etdirir. Bu, sıradan bir məsələ deyil. Biz düşünməliyik ki, insanların mənəvi dəyərlərə bağlılığı qorunsun, insanlar bu dəyərlərdən uzaqlaşmasınlar. Eyni zamanda elə mexanizmlər formalaşdırılmalıdır ki, insanlar bu ibadətələri yerinə yetirə bilsinlər".

Dini məsələlər üzrə ekspert Kənan Rövşənoğlu isə məsələyə daha geniş statistik və iqtisadi kontekstdən yanaşır: "Doğrudur, Həcc ziyarətinin qiymətləri bizimlə ətraf ölkələr arasında kəskin fərqlənir. Amma ümumilikdə bahadır. Bu da əvvəllər də deyilib və yazılıb. Yəni həm ümumi olaraq bəhədir, həm də Azərbaycan vətəndaşının gəlirlərinə görə yüksəkdir. Bu səbəbdən də getmək istəyənlərin sayı az olur. 2009-cu ildə hökumət kvotanı birdən-birə üç dəfə azaldaraq 2 minə endirdi. Halbuki əvvəlki illərdə Həccə gedənlərin sayı 6 minə yaxın idi. Ancaq sonrakı illərdə həтта aşağı kvota da dolmadı. Güman ki, bu, iqtisadi səbəblərlə bağlıdır. Əlbəttə, digər yan amillər də var. Səudiyyə Ərəbistanı adətən, hər min nəfərə bir zəvvar kvotası tətbiq edir. Bu qaydaya görə, Azərbaycan üçün kvota təxminən 10 min nəfər ola bilər. Amma realıqda bu rəqəm 1500-ü keçmir. Burada iman məsələsindən söhbət gedə bilməz. Minlərlə insan var ki, sırf maddi imkansızlıqdan Həcc arzusunu reallaşdırma bilmir".

✎ Xəlida GƏRAY, "Yeni Müsavat"

Uşaqları dinə məcbur etmək qadağası rəsmiləşir
İlahiyyətçi təqdir edir:
"Düşünürəm ki, bu qanun uşaqların din pərdəsi altında istismarının qarşısını alır"

Uşaqların dinə etiqad etməyə məcbur olunması qadağan edilir. Bu məsələ Milli Məclisin fevralın 10-da keçirilən plenar iclasında müzakirə edilən "Uşaq hüquqları haqqında" qanun layihəsində əks olunub. Məsələ birinci oxunuşda qəbul edilib.

Yeni layihəyə əsasən, valideynlər (onları əvəz edən şəxslər) qarşılıqlı razılıq əsasında uşaqları özlərinin dini əqidəsinə və dinə münasibətinə uyğun tərbiyə edə biləcəklər.

Qeyd olunub ki, uşaqların dinə etiqad etməyə məcbur edilməsi qadağandır. Uşaqların dini tərbiyəsi onların fiziki və psixi sağlamlığına mənfi təsir göstərməməlidir.

Sənəddə bildirilib ki, yalnız qanunda nəzərdə tutulan hallarda ictimai təhlükəsizlik mənafeləri üçün ictimai qaydanın təmin edilməsi, sağlamlığın, mənəviyyətin və ya digər şəxslərin hüquq və azadlıqlarının qorunması üçün uşağın dini etiqad azadlığına məhdudiyyətlər qoyula bilər.

Xatırladaq ki, hazırda qüvvədə olan eyni adda qanuna əsasən, uşağın səhhətinə zərərli təsir göstərən dini ayinlərin icrasına cəlb edilməsi qadağandır.

Məsələ səsə qoyularaq birinci oxunuşda qəbul edilib.

Uşaqların dinə etiqad etməyə məcbur olunması deyəndə nə nəzərdə tutulur? Bu proses hansı formalarda həyata keçirilir?

Mövzu ilə bağlı bir müddət əvvəl yerli mediaya açıqlama verən **ilahiyyətçi Elşad Miri** bildirib ki, Quranın "Bəqərə" surəsinin 256-cı ayəsində dində məcburiyyətin olmadığı xüsusi vurğulanır. Bu məsələnin yeni qanunla necə tənzimlənəcəyi ona da maraqlıdır: "Çünki valideynlərin övladlarını müəyyən yaşa qədər öz dini etiqadlarına uyğun tərbiyə etmələri beynəlxalq hüquqda öz əksini tapan məsələdir. Qanun layihəsi ilə əlaqəli olaraq ortaya çıxan bezi sualları qeyd etmək istərdim. Uşaqların dinə etiqad etməsi və ya dinsizliyə məcbur edilməsi necə əsaslandırılacaq? Bunun üçün uşaqlar özlərini şikayət etməlidirlər? Bu barədə məktəbdə müəllimlərimizi müraciət edəcəklər? Yoxsa polisə zəng edərəkmi bu barədə məlumat verəcəklər? Birinci bunları müəyyənləşdirmək lazımdır.

İkincisi, uşaqlar valideynlərinə uyğun olaraq, valideynlərin zərərli qruplaşmaların üzvü olmalarından qaynaqlanan etiqadları necə müəyyənləşdiriləcək?

Uşaqlar da həmin zərərli düşüncələrlə "kənüllü" olaraq yetiştirilərsə, uşaqlar tərəfindən də bu qəbul edilərsə, məsələnin öhdəsindən necə gəlinəcək?"

İlahiyyətçi Tural İrfan isə bildirib ki, dini tərbiyə adı altında çox zaman uşaqlar istismar olunur. O qeyd edib ki, ümumiyyətlə, insan dini mükəlləfiyyətə həddi-buluğa çatandan sonra məsul olur: "Öz ağılı ilə müstəqil qərar vermək qabiliyyətinə çatana qədər uşaqları nəyə inanmağa, yaxud inanmamağa məcbur etmək dini cəhətdən günah, qanuni cəhətdən də cinayətdir".

İlahiyyətçi yeni qanunu təqdir edir: "Düşünürəm ki, bu qanun bizim mənəvi dəyərlərə hörmətdən yaranır, zəruri ehtiyacdən ortaya çıxır və uşaqların din pərdəsi altında istismar olunmasının qarşısını alır.

Yaxşını pisdən tam ayıra bilməyən uşaqların məcburi şəkildə hansısa inanca yönəldilməsinin qarşısının alınması həm də dini dəyərlərə verilən yüksək qiymətin təzahürüdür. Çünki dinin əsl, təhriif olunmamış mahiyyəti də bunu deyir. Din insan azadlığını məhdudlaşdırmır, əksinə, ona sərbəstlik verir. Lakin təəssüf ki, tarix boyu dinləri təhriif ediblər və insanlar öz şəxsi maraq və mənafeləri, siyasi ambisiyaları üçün dinləri məzhəblərə bölüb, təhriif edib, xurafat, siyasət qatıblar".

✎ Xəlida GƏRAY, "Yeni Müsavat"

ABŞ-nin vitse-prezidenti Ceyms Devid Vensin Cənubi Qafqaz səfəri davam edir. Vitse-prezident Ermənistan-dan sonra Azərbaycana gəlib.

“Yeni Müsavat” xəbər verir ki, Vens İrəvanda baş nazir Nikol Paşinyanla və prezident Vaaqn Xaçaturyanla görüşüb. Vitse-prezident İrəvanda qondarma soyqırımı abidəsini də ziyarət edib. Səfər çərçivəsində məlum olub ki, Vaşinqton Ermənistanı 11 milyon dollarlıq müşahidə dronları satacaq. Bunu Vens Paşinyanla birgə keçirdiyi mətbuat konfransında deyib.

“Prezident Tramp çox yaxşı bilir ki, təhlükəsizliyi təmin etməyin ən yaxşı yolu ABŞ-nin sahib olduğu ən yaxşı hərbi texnologiyaları təmin etməkdir”, - deyər Vens bildirib. Qeyd edək ki, mətbuat konfransında Paşinyan ABŞ-dən V-BAT PUA-ları aldığını bildirib. Vensin sözlərinə görə, TRIPP Fondu vasitəsilə Ermənistanı ilk mərhələdə 5 milyard dollarlıq ilk investisiya, ikinci mərhələdə isə daha 4 milyard dollar investisiya yatırılacaq.

“TRIPP layihəsi ilə maraqlanan bölgədəki, eləcə də dünyanın hər yerindəki bir sıra tərəfdaşlarla danışdığımız zaman onlar bunun çox məhsuldar investisiya imkanı olduğunu düşünürlər”. Bu sözləri də Vens Ermənistanı mətbuat konfransı zamanı deyib. O bildirib ki, işlərin daha da sürətlə getməsi üçün kifayət qədər vaxt sərf edilib: “ABŞ bu işdə çox müsbət və konstruktiv rol oynayacaq, amma düşünürəm ki, məsələ maliyyədədir. Düşünürəm ki, bu konkret layihəyə əslində çoxlu sayda kapital marağı var”.

Həmçinin ABŞ ilə Ermənistan arasında nüvə enerjisi sahəsində dinc əməkdaşlığa dair memorandum imzalanıb.

Vens Azərbaycanı

Amerikanın ikinci vitse-prezidentidir ki, Bakıya gəlib - masada mühüm mövzular var

Bu arada Ermənistanı separatçılar ABŞ-nin vitse-prezidentinin bölgəyə səfərini fərsət bilərək, ona müraciət ediblər. Samvel Şahramanyan və Njde İsgənderyanın yaydığı müraciətdə Qarabağa geri dönmək istəkləri qeyd edilib. Separatçılar bildiriblər ki, onlara Qarabağa geri dönmək üçün dəstək lazımdır. “Sizi Dağlıq Qarabağa ermənilərin təhlükəsiz şəkildə qayıtmasını dəstəkləməyə çağırırıq”.

Ümumiyyətlə, erməni diasporu ABŞ-nin vitse-prezidenti Ceyms Devid Vensin Bakıya səfərində diqqəti Araik Arutyunyan və dəstəsinin üzərinə yönəltməyə, onların azad edilməsi tələbini Vaşinqtonun gündəminə daxil etməyə çalışır. Kilikya katolikosu I Aram, eləcə də Amerika Erməni Milli Komitəsi (ANCA) Vensə Bakıda “erməni əsirləri” görüşmək, onların qeyd-şərtsiz azad edilməsi tələbini irəli sürmək çağırışı edib.

Bu gün isə ABŞ vitse-prezidenti Azərbaycanın dövlət başçısı İlham Əliyevlə görüşəcək. Axırıncı dəfə, 2008-ci ildə keçmiş prezident Corc Buşun vitse-prezident Dik Çeyni ölkəmizə səfər etmişdi. Lakin onun səfərində təhlükəsizlik məsələləri və ən əsası Əfqanıstan məsələsi masada idi. Vensin Bakı səfərində isə enerji, nəqliyyat, o cümlədən Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı məsələlərin müzakirəsi gözlənilir. O cümlədən İran məsələsi var, eləcə də Yaxın Şərqdəki vəziyyətin müzakirəsi masada ola bilər. Güman ki, ABŞ vitse-prezidenti Ceyms Devid Vensin Bakıya səfərində diqqəti Araik Arutyunyan və dəstəsinin üzərinə yönəltməyə, onların azad edilməsi tələbini Vaşinqtonun gündəminə daxil etməyə çalışır. Kilikya katolikosu I Aram, eləcə də Amerika Erməni Milli Komitəsi (ANCA) Vensə Bakıda “erməni əsirləri” görüşmək, onların qeyd-şərtsiz azad edilməsi tələbini irəli sürmək çağırışı edib.

Bu gün isə ABŞ vitse-prezidenti Azərbaycanın dövlət başçısı İlham Əliyevlə görüşəcək. Axırıncı dəfə, 2008-ci ildə keçmiş prezident Corc Buşun vitse-prezident Dik Çeyni ölkəmizə səfər etmişdi. Lakin onun səfərində təhlükəsizlik məsələləri və ən əsası Əfqanıstan məsələsi masada idi. Vensin Bakı səfərində isə enerji, nəqliyyat, o cümlədən Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı məsələlərin müzakirəsi gözlənilir. O cümlədən İran məsələsi var, eləcə də Yaxın Şərqdəki vəziyyətin müzakirəsi masada ola bilər. Güman ki, ABŞ vitse-prezidenti Ceyms Devid Vensin Bakıya səfərində diqqəti Araik Arutyunyan və dəstəsinin üzərinə yönəltməyə, onların azad edilməsi tələbini Vaşinqtonun gündəminə daxil etməyə çalışır. Kilikya katolikosu I Aram, eləcə də Amerika Erməni Milli Komitəsi (ANCA) Vensə Bakıda “erməni əsirləri” görüşmək, onların qeyd-şərtsiz azad edilməsi tələbini irəli sürmək çağırışı edib.

Bu gün isə ABŞ vitse-prezidenti Ceyms Devid Vensin Bakıya səfərində diqqəti Araik Arutyunyan və dəstəsinin üzərinə yönəltməyə, onların azad edilməsi tələbini Vaşinqtonun gündəminə daxil etməyə çalışır. Kilikya katolikosu I Aram, eləcə də Amerika Erməni Milli Komitəsi (ANCA) Vensə Bakıda “erməni əsirləri” görüşmək, onların qeyd-şərtsiz azad edilməsi tələbini irəli sürmək çağırışı edib.

Bunula yanaşı, ABŞ və Azərbaycan arasında strateji müttəfiqlik xartiyasının imzalanması istiqamətində artıq fəaliyyət göstərən işçi qrupunun mövcudluğu xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Vensin səfərinin əsas məqsədlərindən biri məhz bu işçi qrupunun indiyə qədərki fəaliyyətinin nəzərdən keçirilməsi və onun daha da aktivləşdirilməsi ola bilər. Strateji müttəfiqlik çərçivəsində ABŞ-Azərbaycan münasibətlərinin bir sıra mühüm

dəstəsi düzülüb.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Devid Vensi qarşılayıb.

Azərbaycan nümayəndə heyətinin üzvləri Ceyms Devid Vensə, Amerika Birləşmiş Ştatları nümayəndə heyətinin üzvləri isə Azərbaycan Prezidentinə təqdim olunub.

İlham Əliyevin Venslə əvvəl məhdud tərkibdə görüşü olub, sonra nümayəndə heyətləri də görüşə qatılıblar.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

Dünyanın brend şirkətlərinin Bakıya köçü

ABŞ investisiyalarının Azərbaycan iqtisadiyyatına artan marağının səbəbləri...

Fevralın 9-da Prezident İlham Əliyev ABŞ Ticarət Palatasının Beynəlxalq Əlaqələr üzrə baş vitse-prezidenti Huşem Çoksinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etdi.

Nümayəndə heyətinə Yaxın Şərq, Mərkəzi Asiya və Türkiyə üzrə vitse-prezident Cennifer Mil, eləcə də Apple, Ardea Energy Technologies Inc., Ericsson AB, ExxonMobil, Herbalife, Illumina, Meta, Visa, Wabtec, Baker Hughes, bp, Boeing Global, Honeywell, J.P. Morgan, Lummus Technology, Marriott, Mastercard, Shell International, Azerbaijan Coca-Cola Bottlers LLC və Motorola Solutions şirkətlərinin rəhbərləri daxildir.

Azərbaycan və ABŞ-nin biznes nümayəndələrinin birgə fəaliyyətinin təşviqi, enerji, nəqliyyat, investisiya, ticarət, sənaye, innovasiya, rəqəmsallaşma və digər sahələrdə əməkdaşlığın genişləndirilməsi üçün növbəti addımların və potensial layihələrin nəzərdən keçirilib.

Bunu iqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbbarov X sosial şəbəkəsindəki hesabında bildirib.

Nazir bildirib ki, bu müza-

kirələr ABŞ Ticarət Palatasının beynəlxalq üzvlərlə əlaqələr, Yaxın Şərq və Türkiyə üzrə baş vitse-prezidenti Kuş Çoksinin rəhbərlik etdiyi biznes missiyası ilə baş tutan deyirmi masada aparılıb.

Deyirmi masada ölkəmizdə makroiqtisadi sabitlik və davamlı inkişaf prinsipləri əsasında formalaşmış iqtisadi mühitin yeni tərəfdaşlıqlar üçün əlverişli zəmin yaratdığı vurğulanıb. M.Cəbbarov qeyd edib ki, dövlət başçılarının siyasi iradəsi sayəsində Azərbaycan-ABŞ münasibətlərinin strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinə yüksəlməsi iqtisadi əməkdaşlığın şaxələndirilməsi üçün geniş imkanlar yaradır.

Qeyd edək ki, 1995-ci ildən 2025-ci ilin mart ayının sonuna qədər ABŞ Azərbaycana ümumən 18,9 milyard dollar, o cümlədən neft-qaz sektoruna 17,4 milyard dollar, qeyri-neft-qaz sektoruna isə 1,5 milyard dollar

investisiya qoyub.

Münasibətlərin strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinə çatması və dünyanın sözündə nümayəndə heyətinin qəbul edilməsi qarşdakı müddətdə bu rəqəmlərin artımına gətirib çıxaracaqmı? Azərbaycanın ABŞ ilə iqtisadi sahədə əməkdaşlığının dərinləşməsi ölkəmiz üçün yeni imkanlar açırımı?

Sabiq maliyyə naziri,

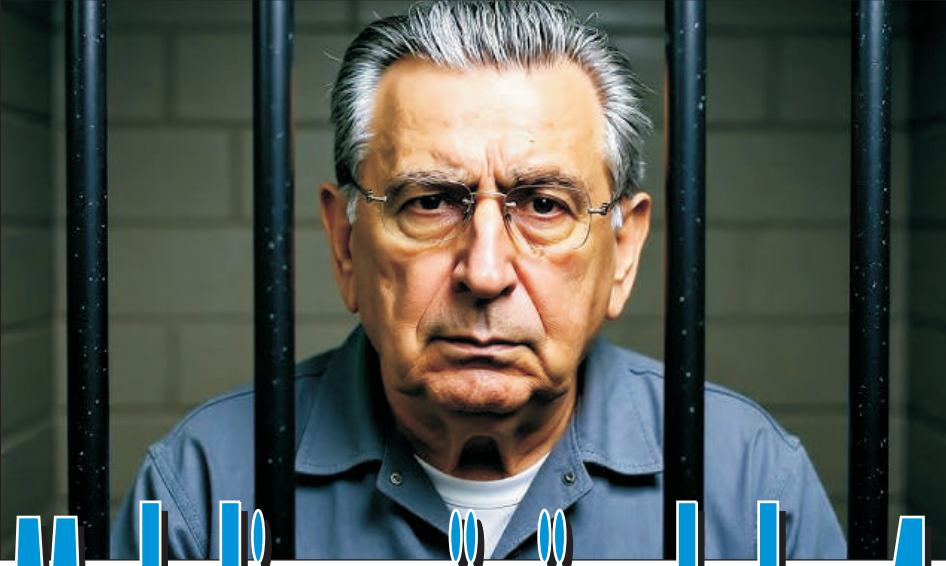
“**Ekonomiks**” Beynəlxalq İqtisadi Araşdırmalar İctimai Birliyinin sədri **Fikrət Yusifov** “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Amerika Birləşmiş Ştatları ilə Azərbaycan arasında münasibətlər indiki qədər yaxın və isti olmayıb. Bu, tarixi bir məqamdır. Biz də bu məqamdan maksimum yararlanmağa, bütün müstəvilərdə yaxından əməkdaşlıq etməyə çalışmalıyıq.

“Məlum “907-ci düzəliş”in də on illər sonra aradan qaldırılması istiqamətində hökumətimizin atdığı addımların tezliklə nəticəsini görə biləcəyik. Hesab edirəm ki, Birləşmiş Ştatlarla yaranmış münasibətlər fonunda ABŞ investisiyalarının Azərbaycan iqtisadiyyatının real sektoruna daha çox cəlb olunmasına çalışmalıyıq”.

Fikrət Yusifovun sözləri

nə görə, son 30 ildə Birləşmiş Ştatlardan Azərbaycana edilən yatırımların 80%-ə qədərini ölkənin neft-qaz sektoruna yatırılması onu göstərir ki, ABŞ bu illər ərzində öz investisiyalarını ilə Azərbaycan iqtisadiyyatının qeyri-neft sektorunda çox zəif iştirak edib: “ABŞ kimi nəhəng iqtisadiyyata malik bir ölkənin 30 ildə Azərbaycan iqtisadiyyatının real sektoruna cəmi 1,5 milyard dollar yatırım etməsi bir ildə 50 milyon investisiya qoyulduğu anlamına gəlir. Bu, Ümumi Daxili Məhsulu 30 trilyon dollardan çox olan bir ölkə üçün elə də ciddi bir göstərici deyil. ABŞ-nin vitse-prezidenti cənab Ceyms De Vensin Azərbaycana səfəri və bu səfər zamanı onu Dövlət Departamentinin iqtisadi məsələlər üzrə müavini Jakob Helbergin müşayiət etməsi o deməkdir ki, danışıqlar masasında söhbət həm də iki ölkə arasında iqtisadi əlaqələrin daha da inkişaf etdirilməsindən gedəcək. Vitse-prezidentin səfəri ərəfəsində ABŞ Ticarət Palatasının Beynəlxalq Əlaqələr üzrə baş vitse-prezidenti Huşem Çoksinin başçılıq etdiyi geniş tərkibli nümayəndə heyətinin Bakıda ən yüksək səviyyədə keçirdiyi görüşlər də bu baxımdan dəyərləndirilməlidir”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Mehdiyev üçün daha 4 ay həbs

Hüquqşünas deyir ki, PA-nın sabiq rəhbəri istintaqla əməkdaşlıq etməsə, növbəti dəfə ev dustaqlığı qətimkan tədbirinin dəyişdirilməsi də mümkündür

Prezident Administrasiyasının sabiq rəhbəri, AMEA-nın sabiq prezidenti, akademik Ramiz Mehdiyevin barəsində seçilmiş qətimkan tədbiri uzadılıb.

Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin İstintaq Baş İdarəsinin təqdimatı əsasında Bakı şəhəri Səbəyel Rayon Məhkəməsi Ramiz Ənvər oğlu Mehdiyev barəsində seçilmiş ev dustaqlığı qətimkan tədbirinin uzadılması ilə bağlı qərar qəbul edib.

Qərara əsasən, məhkəmə xüsusilə ağır cinayət əməllərinə görə cinayət məsuliyyətinə cəlb edilmiş Ramiz Mehdiyev barədə vəsatəti təmin edib və barəsində 4 ay müddətinə ev dustaqlığı qətimkan tədbiri uzadılıb.

Cinayət Məcəlləsinin 278.1, 274 və 193-1.3.2-ci maddələri ilə təqsirləndirilən Ramiz Mehdiyev barəsində seçilmiş qətimkan tədbirinin müddətinin uzadılacağı gözlənilən idi. Qanunvericiliyə görə, xüsusilə ağır cinayət işləri üzrə ibtidai istintaq müddəti maksimum 19 aydır.

Oktyabrın 31-də Baş Prokurorluğun təqdimatı, Səbəyel Rayon Məhkəməsinin qərarı ilə "Hurriyyət" qəzetinin, Hurriyyət.az saytının və "Hurriyyət TV"-nin baş redaktoru Vüqar Məmmədov (Tofiqoğlu) barəsində 3 ay 13 gün müddətinə həbs qətimkan tədbiri seçilib. Vüqar Məmmədov bundan iki gün əvvəl DTX-nin keçirdiyi əməliyyatla tutulub. Onun həbs müddəti fevralın 9-dan uzadılıb.

AXCP sədri Əli Kərimli də Cinayət Məcəlləsinin 278.1-ci maddəsi ilə təqsir-

ləndirilir. Əli Kərimli və Məmməd İbrahimə yaxın şəxslərin (onlardan bəzisi DTX-da şahid qismində dindirilib) verdiyi açıqlamalarda da həbslərin Ramiz Mehdiyev işi ilə bağlı olduğu deyilib. İki gün əvvəl Əli Kərimlinin də istintaq müddəti uzadılıb. Güman ki, yaxın saatlarda eyni ittihamla həbsə alınan Məmməd İbrahimin də həbs müddəti uzadılacaq.

Mediada Milli Elmlər Akademiyası katibliyinin keçmiş reisi, Prezident Administrasiyasının sabiq əməkdaşı Eldar Əmirovun da Ramiz Mehdiyev işinə görə tutulduğu qeyd edilib. Eldar Əmirovun tutulması xəbəri mətbuatda noyabrın 3-də dərc olunub. Xəbərdə onun Cinayət Məcəlləsinin hansı maddəsi ilə təqsirləndirildiyi, hansı istintaq orqanının təqdimatı ilə tutulduğu göstərilməyib, yalnız Səbəyel Rayon Məhkəməsinin 4 ay müddətinə həbs-qətimkan tədbiri seçdiyi vurğulanıb. Eldar Əmirovun konkret nə vaxt tutulduğu, məhkəmə qərarının xəbər yayılan gün, yoxsa daha əvvəl çıxarıldığı belli deyil.

Beləliklə, mediada çıxan xəbərlərə əsaslanaraq, ümumilikdə 4 nəfərin (Vüqar Məmmədov, Əli Kərimli, Məmməd İbrahim, Eldar Əmirov) Ramiz Mehdiyev işinə görə həbs olunduğunu söyləmək, açıq mənbələrə üç həbsin məhz bu işlə əlaqəsini təsdiqləyən arqumentlər gətirmək mümkündür.

Yada salmaq ki, Cinayət Məcəlləsinin 278.1-ci maddəsi Azərbaycan Konstitu-

siyasına zidd olaraq hakimiyyətin zorla ələ keçirilməsinə, yaxud hakimiyyətin zorla saxlanılmasına, habelə dövlətin konstitusiyaya quruluşunun zorla dəyişdirilməsinə yönələn hərəkətlər haqqındadır. Bu əməllər 12 ildən 20 ilədək müddətə və ya ömürlük azadlıqdan məhrumetmə ilə cəzalandırılır.

274-cü maddə dövlətə xəyanət haqqındadır, 12 ildən 20 ilədək müddətə azadlıqdan məhrumetmə və ya ömürlük azadlıqdan məhrumetmə ilə cəzalandırılır.

193-1-ci maddə cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakı leqallaşdırma haqqındadır. Bu maddə 7 ildən 12 ilədək cəza nəzərdə tutulur.

182-ci maddə hədə-qorxu ilə tələb etmə haqqındadır. Bu maddənin sanksiyasında da 5 ildən 10 ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə nəzərdə tutulur.

Bəs ibtidai istintaq nə üçün uzanır və bundan sonra daha bir neçə ay da uzadıla bilərmə? Ramiz Mehdiyevin "Dövlət Şurası"nın 50 üzvünün olduğu barədə xəbərlər yayılmışdı və həbslərin həmin siyahıdakıların hesabına genişləncəyi deyilirdi. Maraqlıdır ki, həbslər genişlənmədi. Bəs istintaqın bundan sonrakı gedişində yeni şəxslərin məsuliyyətə cəlb olunması mümkündürmü?

Hüquqşünas Xəyal Bəşirov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, ölkədə böyük rezonans doğuran "Mehdiyev işi" ilə bağlı proses hələ də davam edir: "Söh-

bət uzun illər ərzində Azərbaycanca yüksək vəzifə tutmuş Ramiz Mehdiyevə aid cinayət işindən gedir. Həmin cinayət işi ilə bağlı bir sıra məqamlar aşkarlandı. Bir neçə nəfər həbs edildi. Keçmiş deputat Gültəkin Hacıbəyli və baş nazirin sabiq birinci müavini Abbas Abbasov barəsində bu istintaq işi çərçivəsində həbs-qətimkan tədbiri qərar verildi. Lakin bu iki şəxsi biri Türkiyədə, o birisi isə

Zərərcəkmişlər Vardanyana bu hökmü tələb edir

Cinayət Məcəlləsinin sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər, müharibə cinayətləri, habelə terrorçuluq, terrorçuluğu maliyyələşdirmə maddələri ilə və digər ağır cinayətlərdə təqsirləndirilən Ermənistan vətəndaşı Ruben Vardanyanın barəsində cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi fevralın 10-da davam etdirilib.

APA xəbər verir ki, Bakı Hərbi Məhkəməsinə keçirilən prosesdə Azərbaycan dövləti adından zərərcəkmiş qismində Nazirlər Kabineti Aparatının rəhbəri Rüşət Məmmədov çıxış edib. O, dövlət ittihamı tərəfindən təqdim edilmiş, ittiham aktında qeyd olunmuş bütün faktlarla, dəlillərlə, sübutlarla razı olduğunu söyləyib və bunun nəzərə alınmasını məhkəmədən xahiş edib.

Daha sonra zərərcəkmiş şəxslərin hüquqi varisləri - Azad Kərimov, Oqtay Şixəliyev və digərləri çıxış edərək təqsirləndirilən şəxsin ən ağır cəzaya - ömürlük həbsə məhkum edilməsini məhkəmədən xahiş ediblər.

Təqsirləndirilən şəxs R.Vardanyan məhkəməyə müraciət edərək, müdafiəçisi Emil Babışovla danışmaq istədiyini bildirib. Məhkəmə onun vəsatətini təmin edib.

Məhkəmə qərarı olmadan axtarış aparıla bilər

Məhkəmənin qərarı olmadan axtarış və ya götürmənin həyata keçirilə biləcəyi halların dairəsi genişləndirilir.

"Yeni Müsavat" xəbər verir ki, məsələ Milli Məclisin fevralın 10-da keçirilən plenar iclasında müzakirə edilən Cinayət-Prosessual Məcəlləsinə dəyişiklikdə əksini tapıb.

Layihəyə əsasən, təxirə salına bilməyən hallarda müstəntiq şəxsiyyət və ya dövlət hakimiyyəti əleyhinə cinayətin törədilməsinə və ya həmin cinayətin törədilməsinə hazırlığın aparılmasına dəlalət edən İKT sisteminin, onun hissələrinin, elektron verilənlərin saxlanıldığı daşıyıcıların və ya elektron verilənlərin gizlədilməsini və ya məhv edilməsini güman etməyə əsas verən dəqiq məlumat olduqda axtarış və ya götürmə məhkəmənin qərarı olmadan həyata keçiriləcək.

Ümumiyyətlə, əldə olunan sübutlar və ya əməliyyat-axtarış fəaliyyətinin materialları hər hansı İKT sisteminə, onun hissələrində, elektron verilənlərin saxlanıldığı daşıyıcılarda və ya elektron verilənlərdə iş üzrə sübut əhəmiyyətinə malik ola biləcək məlumatların olmasını güman etməyə kifayət qədər əsas verdikdə, həmin sistemdə, onun hissələrində, elektron verilənlərin saxlanıldığı və elektron daşıyıcılarda verilənlərdə axtarış aparıla və İKT sistemi, onun hissələri, elektron verilənlərin saxlanıldığı daşıyıcılar və ya elektron verilənlər götürülə biləcək və bu vasitələrin götürülməsində mütəxəssis iştirak edəcək.

Məsələ birinci oxunuşda yekdilliklə qəbul edilib.

can Cinayət Prosesual qanunvericiliyində xüsusilə ağır cinayətlərin ibtidai istintaq müddəti 19 aya qədər davam etdirilə bilər. Bu baxımdan Ramiz Mehdiyevlə bağlı cinayət işinin ibtidai istintaq müddətinin uzadılmasında qanundankənar heç nə yoxdur. Bundan sonra da ehtiyac olarsa, 11 aya qədər uzadılmasına qanun imkan tanır.

X.Bəşirov qeyd etdi ki, Ramiz Mehdiyevin barəsində ev dustaqlığı qətimkan tədbirinin seçil-

məsi ona münasibətdə istintaqın yaşına görə atdığı jest xarakterli addım kimi nəzərə alınmalıdır: "O, bu jesti nəzərə alaraq istintaqla əməkdaşlıq etməlidir, onda olan məlumatları istintaqa verməlidir. Ramiz Mehdiyev onda olan məlumatları istintaqla bölüşmürsə, o halda ev dustaqlığı qətimkan tədbirinin dəyişdirilməsi ilə bağlı təqdimat verilə bilər. Bu da həbs qərarı ilə əvəz oluna bilər".

□ Etibar SEYİDAĞA,
"Yeni Müsavat"

“Gizli qəsdçilər...” - Zahid Oruc kimləri deyir?

Deputat: “Gəlin, düşməncilikdən qazanan keçmiş imperiyaların niyyətlərinə fürsət verməyək”

“Kibercinayətkarlıq silah, terror və insan alveri kimi transmilli təhlükədir. Dövlət təhlükəsizlik orqanlarımızın beynəlxalq əməkdaşlığı gücləndirən və kiberməkanımızın suverenliyini qoruyan təşəbbüsünü alqışlayırıq. Dövlət saytlarına - xüsusilə müdafiə, xarici siyasət, bir sözlə, rəsmi portallara edilən hücumlar, onların üzərindən verilən siyasi mesajlar, məlumat oğurluğu, o cümlədən bank sistemində fişinq hücumları milli təhlükəsizliyimizin təkcə hərbi meydanlarda deyil, elektron və kiber aləmdə vacib qabaqlayıcı tədbirləri zəruri edir. Xüsusi vurğulayaq ki, dövlət təhlükəsizlik orqanları istər Vətən müharibəsində, istərsə sülh dövrünün başladığı və ona qarşı qəsdlərin artdığı zamanda dövlətimizin qoruyucu zirehlərdən biri kimi çıxış etməsi təqdirəlayiq hadisədir”.

Bunu Milli Məclisin fevralın 10-da keçirilən iclasında deputat Zahid Oruc deyib.

O qeyd edib ki, konvensiyanın təsdiqi əsla şəxsi toxunulmazlıq azadlığına qarşı deyil, məhkəmə qərarları olmadan elektron sübutlara əlçatanlıq məhz dövlət təhlükəsizliyi mənafeəri baxımından önəmlidir: “İkinci toxunmaq istədiyimiz məsələ Bakı Hərbi Məhkəməsində müharibə cinayətlərində təqsirləndirilən 15 nəfər barəsində hökmün elan edilməsi xalqımıza qarşı törədilən ədalətsizliklərə verilən qəti və tarixi cavab, Azərbaycan Ordusunun döyüş meydanlarında qazandığı Qələbənin məhkəmə salonlarında da hüquqi təsdiqidir.

Bütün hakimiyyət institutları, mediamız və 100 minlərlə vətəndaşın qanuni təmsilçiləri heç bir nifrət nitqinə yol vermədilər, təhlükəsizlik qüvvələrimiz döyüş meydanlarındakı xüsusi təyinatlılar kimi peşəkar davrandılar, heç bir qeyri-insani rəftara yol vermədən dövlət iradəsinin nümayiş etdirdilər.

Bəli, qurulan sülh məhkəməsi düşmənciliyə deyil, müharibə dövrünün qapanmasına xidmət edir, qisas yox, gələcək nəsillərin təhlükəsizliyi üçündür.

Məhkəmədən bir gün öncə Əbu-Dabidə iki dövlət rəhbərinin ərəb dünyasının Nobelı sayılan Sülh mükəfatına layiq görülməsi, Prezident İlham Əliyevin çoxəsirlik silahlı münaqişədən sonra regiona və dünyaya barış gətirməsi işğalçılara, onların ideoloqlarına və himayədarlarına verilən ən böyük cəzadır. 5 fevral tarixli hökmü bütün şəhidlərimizin, bir milyona yaxın məcburi köçkünün və bütöv bir millətin bərpa olunan hüquqi iradəsidir.

Bəli, separatçılar öz paytaxtlarında diplomatik protokolla qəbul edənlər Qarabağ işğalçıları üzərində heç vaxt Ruanda, Haaqa tribunalı qurmayaçaqdılar. Ermənistanla sülh müqaviləsinin imzalanması yaxınlaşdıqca gizli qəsdçiləri açıq görürük. Fransa Milli Assambleyasının qətnaməsini təqdim edən Loran Vokye deyir ki, Azərbaycan gəya Ermənistanı yox etmək, erməniləri silmək istəyir. İndi bütün dünya görür: Fransa parlamentariləri sülhə necə zərbə vurur və erməni xalqını hansı təhlükəyə atmaq istəyir. Assambelyanın qərarı müharibəyə çağırışdır, ABŞ-nin sülh missiyasına zərbədir və düşməncilik üçün 1987-ci ilin “Humanite” jurnalındakı çağırışın təkrarıdır.

2020-ci ildə Vətən müharibəsindən cəmi 10 gün sonra Fransa Parlamenti Qarabağın müstəqilliyini tanıdı. Absurda baxın: İrəvan kənarda qalıb, onun adından Yelisey çıxış edir. Bu, artıq diplomatiya və qardaşlıq yox, siyasi riyakarıqdır”.

Deputat bildirib ki, 5 fevral məhkəmə qərarından sonra İrəvan meydanlarında 90-cı illərdən fərqli olaraq, kiməsə separatizmin müdafiəsi üçün kütləvi aksiyalara əl atmır: “Deməli, Bakıda verilən qərarın sülhə xidmət etdiyini erməni xalqı da yaxşı başa düşür. Prezident İlham Əliyev nəinki Qafqaza, bütövlükdə dünyaya barış və təhlükəsizlik gətirir. Proqnozlaşdırmaq çətin deyil ki, sülhə qarşı birləşən qüvvələr qarşıdakı aylarda təxribatlarını daha da gücləndirəcəklər. Ona görə xalqımızdan birlik və möhkəm iradə tələb olunur.

Ermənistanla başlayan ticarət və siyasi əlaqələrin müdafiəsi sui-qəsdçilərə zərbə vuracaq, global müharibə partiyasını məğlub edəcək.

Gəlin, düşməncilikdən qazanan keçmiş imperiyaların niyyətlərinə fürsət verməyək. Gəlin, sülh zəfəri liderinin, əsl Nobelı haqq edən İlham Əliyevin nəinki Qafqaz, bütün dünya üçün xilaskarlıq kursunu qətiyyətlə müdafiə edək. İndi sülh uğrunda mübarizə elə 44 günlük savaşdakı qədr birlik və məsuliyyət tələb edir”.

□ **Elsad PASASOY,**
parlament müxbiri

Rusiyanın Türkiyədəki müvəqqəti işlər vəkili **Aleksey İvanov** Türkiyə prezidentinin müttəfiqi və Milliyyətçi Hərəkət Partiyasının (MHP) lideri **Dövlət Baxçalının** Qərbə qarşı çıxmaq üçün **Ankara, Moskva və Pekin** arasında ittifaq yaratmaq ideyasını maraqlı adlandırıb.

Baxçalı əvvəllər ABŞ və İsraildən ibarət “şər koalisiyasına” qarşı Türkiyə, Rusiya və Çin arasında ittifaq yaratmağı təklif etmişdi. Baxçalının təşəbbüsünə münasibət bildiren Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan hələ bununla “tam tanış olmadığını”, lakin “hər şeyin yaxşılığı doğru olma-

Baxçalının sensasion təklifinə Bakıdan reaksiya

MHP lideri niyə Qərbə qarşı Ankara, Moskva və Pekin arasında ittifaq yaradılmasını istəyir?

sını” arzuladığını bildirib.

İvanov Türkiyənin “Nəfəs” qəzetinə verdiyi müsahibədə bildirib ki, “Baxçalının ifadə etdiyi ideyanı çox maraqlı hesab edirlər: “Baxçalının mövcud proseslərə çox məntiqli baxışı var. Rusiya, Türkiyə və Çin həm sonda üçtərəfli formatda, həm də beynəlxalq strukturlarda çoxqütblü dünyada əsas oyunçulardır”.

İvanov həmçinin bildirib ki, “Rusiya ilə Türkiyə arasındakı münasibətlər son illərdə strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinə çatıb. Bu yüksək səviyyəli əməkdaşlığın göstəriciləri olan flaqman layihələr var”. Diplomət enerji, xüsusən də nüvə enerjisi, Rusiya qazı, nefti və neft məhsullarının tədarükü, kənd təsərrüfatı və turizm sahələrini 2026-cı ildə Rusiya və Türkiyə arasında əməkdaşlıq üçün ən perspektivli sahələr kimi müəyyən edib.

İvanov həmçinin bildirib ki, Moskva və Ankara beynəlxalq və regional gündəmlərdə “təcili məsələlər üzrə yaxşı koordinasiya qurublar”. İvanov əlavə edib ki, “Rusiya Türkiyə ilə ikitərəfli əməkdaşlıq səviyyə-

sindən məmnundur”.

Sabiq maliyyə naziri, siyasi və iqtisadi məsələlər üzrə şərhçi Fikrət Yusifov “Yeni Müsavat”a dedi ki, dünyanın iki böyük gücünün arasında gedən savaşda digər dövlətlər öz mövqelərini müəyyən etməyə məhkumdular: “İki böyük güc - ABŞ və Çin arasında bu gün davam edən qarşıdurma hələ özünün kulminasiya nöqtəsinə çatmayıb. Lakin inandırmaq istəyirəm ki, bu qarşıdurma son həddə çatdıqda digər ölkələrin iki güc arasında balanslaşmış siyasət aparması mümkün olmayacaq. O səbəbdən dövlətlər strateji olaraq yaxın gələcəkdə hansı tərəfdə dayanacaq-larının fərqi olmalıdır. Bu seçimi indi etmək çətin- dir. Götürək, Türkiyənin bu məsələdəki durumunu. Türkiyə bu gün iki böyük güc arasında balanslaşdırılmış bir siyasət sərgiləyir. O, buna məcburdur. Çünki bir tərəfdən ABŞ ilə birlikdə NATO-nun iki güc sahibindən biridir, digər tərəfdən Birləşmiş Ştatlarla bir çox sahələrdə - xüsusilə

də hərbi sənaye müstəvisində yaxınlıq etməyə çalışır. Bu gün Türkiyənin Çinlə də münasibətləri yüksək səviyyədədir. Bu durumda Türkiyə nə etməlidir? Əslində sualın cavabı zamanla veriləcək. İki nəhəngin savaşında hansı tərəf yeniləcək? Bu sualın tam cavabı hələlik olmasa da, görünən budur ki, Trampın hakimiyyətə gəlməsindən sonra bu qarşıdurmada yenilən hələlik Çindir. ABŞ-nin Çinin Panama kanalındakı təsirlərini neytrallaşdırması, onun yaxın müttəfiqi Venesuelada böyük gözləntiləri, İran üzərində qara bulud kimi dayanması kimi uğurları həm də bu məkanlarda Çinin mövqelərinin itirilməsi deməkdir... Düşünürəm ki, bütün hallarda ABŞ və Çin ətrafında cəmləşən ölkələrin son və qəti qərar vermək zamanı çox da uzaqda deyil”.

Siyasi təhlilçi Sona Əliyeva hesab edir ki,

Baxçalının Türkiyə-Rusiya-Çin strateji müttəfiqlik modeli hazırkı global müstəvidə hər üç ölkənin maraqlarına cavab verir: “Kreml də Türkiyənin belə bir qütbə təmsil olunmasını arzulayır. Çünki həm Çin, həm də Rusiya Qərbin Şərqə doğru “səlib yürüşünü” dayandırmaq istəyir. Digər tərəfdən, Rusiya bu addımla Türkiyə və NATO arasında nifaq salmağa çalışır. Türkiyənin strateji hədəfləri isə Rusiya və Çinlə yaxınlaşmaqla oradakı türkdilli xalqlarla inteqrasiyanı sıxlaşdırmaq, türk topluluqlarının yaşadığı bölgələrə investisiya yatırmaqdır. Eyni zamanda Türkiyə Rusiya və Çinin silah bazarında önəmli rola sahib çıxmağa can atır. Digər tərəfdən, Ankara Pekin və Çinlə yaxınlaşmaqla İranı intihar ipindən almağa çalışır. Bu da o deməkdir ki, Türkiyə İrəvan sonrakı hədəfin məhz özü olacağı qənaətidir. Bundan başqa, qardaş ölkə İsrailə qarşı blokda Rusiya və Çini də görmək istəyir. Moskva İsrailin Suriyada ruslara qarşı etdiklərini unutmayıb. Doğrudur, Dövlət Baxçalının dedikləri hazırda Türkiyə siyasətinin de-yure planlarına daxil edilməyib. Amma onun bu fikirləri həm Türkiyə cəmiyyətinə, həm də Pekin və Moskvaya bir ismarıqdır. Ankara bu cür teoremləri ortaya atmaqla Kreml və Pekinin mövqeyini öyrənmək üçün nəbz yoxlamasına baş vurur”.

□ **Cavansir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

Yüksək vəzifəli şəxslər arasında danışıqlardan sonra Azərbaycan və İran quru sərhədi boyunca sərnəşin daşımalarının bərpası imkanlarını müzakirə edir. Bu barədə İslam Respublikasının mədəni irs, turizm və əl işləri naziri Rza Salehi Əmiri məlumat verib.

“The Tehran Times” qəzetinin məlumatına görə, Əmiri Ərdəbil əyalətinin parlament üzvləri ilə görüşündə sərnəşin daşımalarının bərpasının mümkünlüyünü açıqlayıb. Nazir qeyd edib ki, İran Prezidenti Məsud Pezeşkiyanın Azərbaycana səfəri zamanı “Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev sərhəddəki vəziyyətə reaksiya ilə bağlı müsbət zamanətlər verib”.

Əmiri bildirib ki, Bakı əvvəllər təhlükəsizlik məsələlərini sərhədin açılmasına maneə kimi göstərüb, lakin “bu problem artıq həll olunub”. O, “sərnəşin keçidləri yenidən açılsa, bu, bir sıra faydalar gətirəcək”, - deyərək bildirib.

Azərbaycan İranla quru sərhədlərinin açılmasının mümkünlüyü ilə bağlı iddialara heç bir şərh verməyib. Koronavirus pandemiyasının başlanğıcından bəri ölkənin quru sərhədləri bağlı qalıb və Nazirlər Kabineti vaxtaşırı karantin rejimini uzadıb. Son qərara görə, sərhədlər 1 aprelə qədər bağlı qalacaq.

“Yeni Müsavat”a danışan **Milli Məclisin deputatı Vüqar İskəndərovun** sözlərinə görə, iranlı nazirin açıqlamalarında təhlükəsizlik məsələlərinin həll olunduğu və sərhədin açılmasının iqtisadi, turizm və sosial baxımdan fayda verəcəyi vurğulansa da, ye-

Tehrandan yeni iddia: Azərbaycan sərhədi açılabilir

Nazir deyib ki, Bakı əvvəllər təhlükəsizlik məsələlərini sərhədin açılmasına maneə kimi göstərüb, lakin “bu problem artıq həll olunub”

kun qərar yalnız bir tərəfin mövqeyi ilə müəyyən edilmir: “Ümumiyyətlə, məsələyə daha geniş kontekstdə yanaşdıqda bir neçə mühüm amil ön plana çıxır. Birincisi, global miqyasda yeni pandemiya risklərinin yenidən gündəmə gəlməsi dövlətləri sərhəd təhlükəsizliyi və ictimai sağlamlıq məsələlərində daha diqqətli olmağa məcbur edir. İkincisi, İran tərəfi təhlükəsizlik təminatı ilə bağlı müsbət mesajlar versə də, ümumilikdə regionda və İran ətrafında davam edən mürəkkəb geosiyasi proseslər ehtiyatlı davranmağı zəruri edir. Qlobal və regional sa-

bitliyin tam bərpa olunmadığı bir şəraitdə sərhədlərin açılması məsələsi təkcə iki tərəfli münasibətlər müstəvisində deyil, daha geniş təhlükəsizlik kontekstində qiymətləndirilməlidir”.
Millət vəkili **gənətinə görə, əsas məqamlardan biri də hüquqi və inzibati reallıqdır:** “Rəsmi qərara əsasən, Azərbaycan Respublikasında quru sərhədlər ən azı 1 aprel tarixinədək bağlıdır. Bu isə o deməkdir ki, mövcud qərar dəyişmədiyi müddətdə sərhədlərin açılması ən azı qarşıdakı bir-bir ay yarım ərzində real görünür. Yeni istənilən halda, bu müd-

dət başa çatmadan sərnəşin daşımalarının bərpası ilə bağlı konkret addımların atılması mümkün deyil. Nəticə etibarilə, Azərbaycan-İran sərhədinin açılması ilə bağlı müzakirələr aparılsa da, hazırkı mərhələdə bu məsələnin dərhal reallaşacağına dair gözləntilər real əsaslara söykənmir. Bir sözlə, mövcud pandemiya riskləri, regional proseslər və qüvvədə olan rəsmi qərarlar fonunda ehtiyatlı yanaşma daha məqsəduyğun görünür və sərhədlərin açılması məsələsi ən azı aprel ayından sonra yenidən dəyərləndirilə bilər”.

Ədalət, Hüquq, De-

mokratoya Partiyasının baş katibi, politoloq Niyaməddin Orduxanlı sərhədlərin açılmasının bir-mənalı şəkildə lehinə olduqlarını söylədi: “Bizim partiyanın mövqeyi bundan ibarətdir ki, quru sərhədlər açılmalıdır. Azərbaycanda ictimai və dövlət təhlükəsizliyi yüksək səviyyədə təmin olunur və heç bir təhlükəsizlik təhdidi yoxdur, ola da bilməz. Ona görə də sərhədlər açılmalıdır ki, Gürcüstandakı və İrandakı azərbaycanlılar öz vətənlərinə rahat gələ bilsinlər. Sərhədlərin bu günə kimi bağlı qalması sərhədyanı bölgələrimizdə əhalinin so-

sial vəziyyətinə, maddi durumuna ciddi təsir edir. İran tərəfi çox maraqlıdır ki, Azərbaycanla quru sərhədlər açılsın. Təbii ki, burada əsas rol iqtisadi amillə bağlıdır. Hər il quru sərhədlə Azərbaycanla İrana yüz minlərlə soydaşımız gedirdi. Ən azından İrandan ərzaq məhsulları və digər malların alınmasında rol oynayırdı. Bu da İranın büdcəsinin artması mənasını daşıyırdı. Əlbəttə ki, hər zaman qeyd olunur ki, Azərbaycan tərəfi sərhədlərin açılmasını təhlükəsizlik məsələsi kimi göstərüb. Bilirik ki, Amerika istənilən vaxt İrana hücum edə bilər. Və biz bunu bir dövlət olaraq

da heç zaman arzulamamışıq. Unutmamalıyıq ki, Azərbaycanın beynəlxalq öhdəliyi də var, qaçqınlara yardım etmək öhdəliyi. Ən vacibi odur ki, İranda 40 milyondan artıq soydaşımız yaşayır. Biz onlara necə dəyə bilərik ki, vətən saydığın Şimali Azərbaycana gəlmə. Digər tərəfdən, kənardan təhlükə ola bilər deyərək, biz daim digər dövlətlərlə sərhədlərimizi qapalı saxlaya bilmərik. Ona görə də sərhədlər açılmalı, sərhədyanı ölkələrlə qarşılıqlı ticarət əlaqələri qurulmalı, genişlənməlidir”.

□ **Cavanşir ABBASLI,**
Musavat.com

Müharibə olmaması üçün güzəştə kim gedəcək?

Xamenei amili və artan savaş riski

Oman vasitəçiliyi ilə Vaşinqton və Tehran arasında keçirilən ilkin təmaslar Yaxın Şərqdə riskli bir dinamikanın formalaşdığını göstərdi. Bu barədə “Cursorinfo.co” nəşri yazıb. (Mənbə: Moderator.az)

ABŞ administrasiyası diplomatik nəticə naminə kompromislərə meylli görünür, İran isə əsas hərbi rıçaqlarından geri çəkilmək niyyətində deyil. Bu yanaşma İsrail üçün ciddi təhlükə yaradır və məhz bu səbəbdən baş nazir Benyamin Netanyahu ABŞ-yə planlaşdırılardan iki həftə tez səfər etməyə qərar verib.

İran nüvə proqramının həssaslığını anlayaraq son müharibədən sonra əsas diqqəti ballistik raket arsenalına yönəldib. Ekspertlərə görə, Tehran raketləri yeganə real çəkilməyə vasitəsi hesab edir və bu mövzu danışıqlarda “qırmızı xətt” olaraq qalır.

İran hər ay yüzlərlə raket istehsal edir. Müharibə zamanı bəzi obyektlər zərər

görsə də, ölkənin dərinliklərində yerləşən istehsal gücləri fəaliyyətini davam etdirir. Strategiya həm yüksək dəqiqlikli bərk yanacaq, həm də daha sadə maye yanacaq raketlərlə HHM sistemlərini yükləməyə hesablanıb.

Tehran yalnız müharibədə zədələnmiş nüvə obyektlərinin “dondurulmasına” razıdır. Raket proqramı, proksi qüvvələrə dəstək və daxili repressiyalar müzakirə mövzusu deyil.

Netanyahunun Vaşinqtonda qaldırmaq istədiyi əsas məsələ ABŞ ilə yanaşma fərqi. Vaşinqton üçün əsas hədəf “uğurlu diplomatik razılaşma”dır, İsrail isə təhlükənin fiziki olaraq aradan qaldırılmasını tələb edir. ABŞ tərəfi nü-

və proqramına formal nəzarətlə kifayətlənməyə hazırdır. İsrail isə uranın zənginləşdirilməsinin sıfır səviyyəyə endirilməsini və ehtiyatların ölkədən çıxarılmasını istəyir.

Vaşinqton raket məsələsini danışıqlardan kənarda saxlamağa çalışır, Təl-Əviv isə sərt məhdudiyyətlər tələb edir. Ən həssas məqam İsrailin preventiv hərbi zərbə hüququdur. Razılaşmanın bu azadlığı məhdudlaşdırması İsrail üçün qəbul edilməz sayılır.

Bu fonda İran ABŞ-yə yeni ultimativ şərt irəli sürüb. Tehran bildirir ki, zənginləşdirilmiş uran ehtiyatlarının azaldılması yalnız

bütün beynəlxalq sanksiyaların ləğvi müqabilində mümkündür. ABŞ isə İran ərazisində zənginləşdirmənin tam dayandırılmasını tələb edir.

Eyni zamanda ölkə daxilində gərginlik artır. Prezident Məsud Pezeşkiyanın ətrafındakı islahatçı fiqurların həbsi rejim daxilində də-

rin parçalanmanı üzə çıxarır və real hakimiyyətin hələ də Əli Xameneiyə bağlı strukturların əlində olduğunu göstərir.

Əli Xamenei İranın gücünün silahdan çox xalqın iradəsinə söykəndiyini desə də, ölkədə təhlükəsizlik tədbirləri gücləndirilir və mümkün zərbələrə hazırlıq gedir.

Analitiklərə görə, Xamenei ABŞ ilə razılaşmaya etibar etmir və hesab edir ki, raket potensialından imtina rejim üçün məhdud hərbi zərbədən daha təhlükəlidir. Onun son dövrlər ictimai tədbirlərdə nadir görünməsi də bu narahatlığın dərinliyindən xəbər verir.

Hazırkı vəziyyət göstərir ki, ABŞ-İran danışıqları təkcə nüvə məsələsi deyil. Bu, regionda güc balansını, İsrailin təhlükəsizliyi və İran rejiminin gələcəyi uğrunda mübarizədir. Diplomatiya razılaşma ehtimalı artsa da, “qırmızı xətlər” toqquşması hərbi eskalasiya riskini artırır.

□ **“YM”**

**Bəylər, bu vətənə
necə qıydınız?**

Zamin HACI
zaminhaci@gmail.com

Milli Məclisin müxalifətçi deputatları son iclasda çox kəskin tənqidi çıxışları ilə yadda qalmışdır.

İlk növbədə, ƏHD Partiyasının sədri Qüdrət müəllimin çıxışı dünya mediasının diqqətini özünə cəlb etmişdir. Sitat: "Baxmayaraq ki, biz işğala son qoymaqla təqribən 147-200 min hektar torpaq sahəsini yenidən vətəndaşlarımızın, fermerlərin istifadəsinə qaytarmışdıq, amma 2023-cü ildə ölkədə kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalında artım 3,1 faiz olubsa, 2024-də bu, 1,5 faiz, 2025-ci ildə 0,9 faiz olub".

Sonra kürsüyə Razi müəllim qalxıb. Onun partiyasının adını yazmağa ehtiyac yoxdur, xalqın liderlərindən biridir. Mən keçən dəfə bir yazımda Razi müəllimin seçicilər üçün mayak rolu oynadığını, bölgədə daim qızıqdırıcı faktor olduğunu (isitmə sistemləri baxımından) qeyd etmişdim, bu iclas hələ mənəm az yazdığımı göstərmişdir. Razi müəllim açıq, kəskin, radikal şəkildə deyib ki, camaat rayonda qızıqmağa qaz tapmır, kömür yoxdur, ağac kəsməyə də ekologiya qoymur. Sitat: "Bu, nə dövlətə yaraşır, nə sosiallığa!" (Nidənə mən özüm qoydum, Razi müəllim həmin yerə çatanda bir az sakitləşmişdi, əlbəttə, dünyada və regionda baş verən prosesləri həmişə nəzərə alır).

Deputatlar düzmü deyir? Əlbəttə. Elə bu gün çörəyin qiyməti qalxıb, seçicilər narazıdır. İnsanlar aşı kartofla bışır. Məsələn, Nəsimi rayonunda rəqəm defisiti yaranmışdı, ona görə məcburən rəqəmartırma idarəsinin müdirini oraya icra başçısı göndərdik.

Hətta müxalifətin radikallığı iqtidar deputatı, YAP üzvü Səyavuş müəllimə də neqativ təsir göstərdi, görün iclasda medal dolu sinəsini çataya verib nə deyib: "Təqaüdcülərin son ümidlərini də əllərindən alırlar".

Allah, Allah... Elə bil 90-cı illərdir, indicə Əbülfəz bəy rəyasət heyətində pülədiyi siqaretin külünü iclası işıqlandıran ANS-in mikrofonlarına tökəcəkdir...

Bu qədər də olmaz axı. Doğrudur, Səyavuş müəllim təqaüdcülərin pensiya kartına girib pul əkişdirən xarici söyüş bloggerlərini hədəfə almışdı, ancaq kim bu qədər incəliyə diqqət edir? Götürüb yayacaqlar, kontekstdən çıxaracaqlar, ondan sonra gəl bir də sübut elə ki, suyun ölçü vahidi niyə vedrədir, 90 dərəcə istilik bucağında nə üçün adamın boynu dönmür, nə bilim, koronavirusun mənbəyi Ramiz Mehdiyevin sünnət toyunda süfrəyə verilən yarası çıxırtması olmamışdır və sairə və ilaxır çərşənbə.

Müxalifətin niyə belə qəfil aktivləşməsinin səbəblərini mən bilirəm və burada da yazıram ki, əlaqədar orqanların məlumatı olsun. Dövlətimizə, xalqımıza xidmət borcumuzdur, bəs necə!?

Hazırda ABŞ vitse-prezidenti Cey Di Vens Qafqazda səfərdədir. İrəvana gedib, oradan Bakıya gələcəkdir. Məhz Amerikanın dəstəyini almaq, Vensin bir növ gözünə girmək üçün bizim parlament müxalifəti çıxışların dozasını artırır!

Bəli. Başqa heç bir ciddi amil görünmür. Razi müəllimin vaxtilə AXCP-də işləyərkən Amerika ilə əlaqələrini nəzərə alanda bu faktor özəlliklə gözə batır.

Prinsipcə, deputatlar heç bunu çox gizlətmirlər də. Qüdrət müəllim həтта belə dedi ki, kənd təsərrüfatımızı dirçəltmək üçün ABŞ-dən kənd təsərrüfatı məhsullarını almaq, Vensin bir növ gözünə girmək üçün bizim parlament müxalifəti çıxışların dozasını artırır!

Bəli. Başqa heç bir ciddi amil görünmür. Razi müəllimin vaxtilə AXCP-də işləyərkən Amerika ilə əlaqələrini nəzərə alanda bu faktor özəlliklə gözə batır.

Dəhşətdir. ABŞ-nin Ermənistanı vəd elədiyi 9 milyard dollar investisiya artıq bölgəmizi çalxalayır, hamı şirniklənib. İndi nə edək? Deputatların da əvəzinə konqresmen götürək? Mənim yerimə Vaşinqton-Postun müxbiri yazsın? Hər şey cəhənnəm, sizin yerinizə bunu Madonna ilə Bred Pitt oxusun?

Axı o müxbir bizim milli-mənəvi dəyərlərimizdən çox uzaqdır! Gəlin bir az patriot olaq. Yazını da Nazim Hikmətin çox yerinə düşən misraları ilə bitirirəm:

**"Əli-qolu zəncirlərə vurulmuş,
Vətən çırılçılpaq yerə sərilmiş.
Oturmuş köksünə texaslı çavuş.
Bəylər, bu vətənə necə qıydınız?"**

Cənubi Qafqazda diqqətçəkən diplomatik mənzərə formalaşmışdır: ABŞ eyni vaxtda Azərbaycan, Ermənistan və Gürcüstanda fəvqəladə və səlahiyyətli səfir təyin etməyib. "Yeni Müsavat" yazır ki, formal olaraq Vaşinqton bu ölkələrlə diplomatik münasibətləri davam etdirir, səfirliklər fəaliyyət göstərir, lakin onları yalnız müvəqqəti işlər vəkilləri idarə edir. Bu vəziyyət təsadüfi deyil və arxasında həm texniki, həm də siyasi motivlər dayanır. ABŞ-də səfir təyinatı prezidentin namizədliyi və Senatın təsdiqi ilə həyata keçirilir. Daxili siyasi rəqabət, Senatda bloklaşmalar və administrasiyaların prioritet dəyişiklikləri bu prosesi tez-tez uzadır. Lakin Cənubi Qafqaz məsələsində təkəbr bürokratik ləngimədən danışmaq kifayət deyil.

ABŞ-nin Qafqazda səfirsiz qalmasının sirri

Vaşinqton üçün klassik diplomat yox, böhran meneceri funksiyasını daşıyan elçi lazımdır - üç dövlətin Trampdan gözləntisi

Region hazırda yüksək risk zonası kimi qiymətləndirilir. Rusiya-Qərb qarşıdurması, İran amili, Türkiyənin artan rolu və Ermənistan-Azərbaycan münasibətindən sonra yaranmış yeni realiaqlar Vaşinqtonu ehtiyatlı davranmağa vadar edir. Belə bir məkanda ABŞ üçün klassik diplomat yox, böhran meneceri funksiyasını daşıyan səfir lazımdır. Bu isə uyğun namizədin seçiminə çətinləşdirir və prosesi uzadır. Azərbaycan kontekstində vəziyyət daha mürəkkəbdir. Vaşinqton-Bakı münasibətlərinə son illər dəyişmələr müşahidə olunur. İnsan hüquqları, media azadlığı ilə bağlı tənqidlər, eləcə də Azərbaycanın İsrail-İran balansındakı strateji mövqeyi ABŞ-ın ehtiyatını artırır. Səfir təyinatının gecikməsi açıq təzyiq aləti olmasa da, siyasi mesaj xarakteri daşıyan "soyuq pauza" kimi qiymətləndirilə bilər.

Ermənistan və Gürcüstanda da oxşar qeyri-müəyyənlik mövcuddur. Ermənistanın sürətlə Qərbə yönəlməsi, eyni zamanda Rusiya ilə münasibətlərinin kəskinləşməsi Vaşinqton üçün riskli keçid dövrü yaradır. Gürcüstanda isə daxili siyasi böhranlar və ABŞ-la münasibətlərdə müşahidə olunan soyuma səfir təyinatını strateji baxımdan həssas qərara çevirir.

Nəticə etibarilə, ABŞ-ın Qafqazın üç ölkəsində eyni vaxtda səfirsiz qalması nə regiondan imtina, nə də diplomatik əlaqələrin zəifləməsi deməkdir. Bu, daha çox Vaşinqtonun gözləmə mövqeyidir. ABŞ bölgədə baş verəcək geosiyasi dəyişiklikləri diqqətlə izləyir və tam siyasi öhdəlik götürmədən əvvəl kartlarını açmağa tələsmir. Başqa sözlə, ABŞ Qafqazda qalır, amma hələlik səssiz qalmağı üstün tutur.

Səfir təyinatı müəviri
Qabil Hüseynlinin "Yeni Müsavat"a bildirdiyinə görə, ABŞ-nin mövcud administrasiyası Cənubi Qafqaz siyasətində yeni səhifə açır və vitse-prezidentin regiona gəlişi ilə həm də səfirlərin təyinatı sürətlənə bilər. Professor Baydenin prezidentliyi dövründə Birləşmiş Ştatların Cənubi Qafqaz siyasətinin passiv olduğunu düşünür: "Keçmiş hökumət yalnız Ermənistanı meyilli görünürdü və nə Azərbaycan, nə Gürcüstanla əlaqələr normal idi. İndi bölgəyə sürətli şəkildə nüfuz edən Tramp administrasiyası hər üç region ölkəsi ilə münasibətlərdə dönüş edir. Xüsusən də mərkəz Bakı və İrəvandır. Yeni Tiflis artıq bu siyasətin baş paytaxtı deyil. Ancaq istənilən halda Gürcüstanı da bəzi jestlər olacaqdır. Bu siyasi proqramın içində isə səfirlərin təyinatı da var. Məncə, Tramp Cənubi Qafqazla bağlı tutduğu mövqedən irəli gələrək bölgəni amerikalı diplomatların qoy-mayacağı".

Onun sözlərinə görə, səfir təyinatında prosedurlar və Senatın təsdiqləməsinə qədər zaman çəkir: "Trampa

qədər erməniperəst qüvvələr buna əngəl olurdular. Sonra Mark Libbi təyin olundu, amma o da çox qalmadı. ABŞ siyasəti çoxvektorludur və verilən qərarlarda geopolitik faktorlar nəzərə alınır. Görünür ki, bundan sonra, hər üç ölkəyə səfir təyinatı tezləşəcək. Artıq yeni münasibətlər kursu belə deməyə əsas verir. Ən azı bizə və Ermənistanla olacaq. Vaşinqtonun Gürcüstan siyasəti isə Rusiyanın oradakı təsirləri ilə bağlıdır. Yəqin ki, orada bir də siyasi hakimiyyət dəyişəcək. Çünki yeganə Gürcüstandır ki, Rusiyadan ən birinci uzaqlaşarkən indi yenidən ona yaxınlaşıb. Bu da ABŞ-ni Gürcüstan hakimiyyəti ilə əlaqələrə yenidən baxmağa çağırır. Rusiya isə regionda siyasi aktivliyini yaxın illərdə artırma bilməyəcək. Mühərribə Rusiya üçün ciddi siyasi böhrana səbəb olub. Ancaq Ermənistanın Avropaya inteqrasiya kimi görünən imitasiya xarakteri addımları sonda sülh gündəliyinə zərər vurmamalıdır. Biz böyük məsafə qət etmişik və indi strateji rəqabət bu prosesi tormozlamamalıdır".

Q.Hüseynli əlavə edib ki, ABŞ-nin üç ölkəyə səfir təyinatı bir qədər də yubana bilər, lakin bu, xüsusilə Azərbaycanla münasibətlərin ruhuna təsir etməyəcək.

Qeyd edək ki, Birləşmiş Ştatların indiyə qədər Azərbaycanda səfir və müvəqqəti işlər vəkilinin sayı 18 olub. 2024-cü ildə səfir Mark Libbi səhhəti ilə əlaqədar vəzifəsindən getdiyini açıqlayıb.

Sonra Huqo Gevara müvəqqəti işlər vəkilisi olub. Hazırda Emi Karlon müvəqqəti işlər vəkilisi olaraq fəaliyyətini davam etdirir.

Bundan əvvəl də ABŞ Azərbaycana səfir təyinatını uzun müddət gecikdirmişdi. 2009-cu ilin yanvar ayında ABŞ-nin Bakıdakı səfiri Enn Dörsinin səlahiyyət müddəti başa çatmış, lakin onun yerinə təyin edilən Riçard Morningstarın namizədliyi yalnız 2012-ci ildə, düz 3 il sonra təsdiqlənmişdi. Bu müddət ərzində ABŞ-nin Azərbaycandakı diplomatik nümayəndəliyinə müvəqqəti işlər vəkilisi rəhbərlik edirdi, yəni ölkədə səfir səviyyəsində siyasi təmsilçilik faktiki olaraq yox idi. Həmin dövrdə ABŞ mediası və ekspert dairələri bu təyinatın gecikməsində erməni lobbisinin Senatdakı təzyiqlərini əsas amillərdən biri kimi göstərmişdi. Xüsusilə Kaliforniya, Nyu-York və Massaçusets kimi ştatlardan olan erməni əsilli senatorlar və onların müttəfiqləri, Azərbaycana yeni səfir təyinatını müxtəlif bəhanələrlə əngəlləyirdilər. Onlar Qarabağ münaqişəsi, insan haqları, media azadlığı və demokratik institutların durumu kimi məsələləri əsas götürərək, Azərbaycanla diplomatik yaxınlaşmanın sürətlənməsinə qarşı çıxırdılar. İndi Bakı Vaşinqtonla əlaqələri yeni müstəviyə qaldırıb və strateji müttəfiqlik səviyyəsinə çatması gözlənilir.

Qabil Hüseynli əlavə edib ki, ABŞ-nin üç ölkəyə səfir təyinatı bir qədər də yubana bilər, lakin bu, xüsusilə Azərbaycanla münasibətlərin ruhuna təsir etməyəcək.

Qeyd edək ki, Birləşmiş Ştatların indiyə qədər Azərbaycanda səfir və müvəqqəti işlər vəkilinin sayı 18 olub. 2024-cü ildə səfir Mark Libbi səhhəti ilə əlaqədar vəzifəsindən getdiyini açıqlayıb.

Sonra Huqo Gevara müvəqqəti işlər vəkilisi olub. Hazırda Emi Karlon müvəqqəti işlər vəkilisi olaraq fəaliyyətini davam etdirir.

Bundan əvvəl də ABŞ Azərbaycana səfir təyinatını uzun müddət gecikdirmişdi. 2009-cu ilin yanvar ayında ABŞ-nin Bakıdakı səfiri Enn Dörsinin səlahiyyət müddəti başa çatmış, lakin onun yerinə təyin edilən Riçard Morningstarın namizədliyi yalnız 2012-ci ildə, düz 3 il sonra təsdiqlənmişdi. Bu müddət ərzində ABŞ-nin Azərbaycandakı diplomatik nümayəndəliyinə müvəqqəti işlər vəkilisi rəhbərlik edirdi, yəni ölkədə səfir səviyyəsində siyasi təmsilçilik faktiki olaraq yox idi. Həmin dövrdə ABŞ mediası və ekspert dairələri bu təyinatın gecikməsində erməni lobbisinin Senatdakı təzyiqlərini əsas amillərdən biri kimi göstərmişdi. Xüsusilə Kaliforniya, Nyu-York və Massaçusets kimi ştatlardan olan erməni əsilli senatorlar və onların müttəfiqləri, Azərbaycana yeni səfir təyinatını müxtəlif bəhanələrlə əngəlləyirdilər. Onlar Qarabağ münaqişəsi, insan haqları, media azadlığı və demokratik institutların durumu kimi məsələləri əsas götürərək, Azərbaycanla diplomatik yaxınlaşmanın sürətlənməsinə qarşı çıxırdılar. İndi Bakı Vaşinqtonla əlaqələri yeni müstəviyə qaldırıb və strateji müttəfiqlik səviyyəsinə çatması gözlənilir.

Qabil Hüseynli əlavə edib ki, ABŞ-nin üç ölkəyə səfir təyinatı bir qədər də yubana bilər, lakin bu, xüsusilə Azərbaycanla münasibətlərin ruhuna təsir etməyəcək.

Qeyd edək ki, Birləşmiş Ştatların indiyə qədər Azərbaycanda səfir və müvəqqəti işlər vəkilinin sayı 18 olub. 2024-cü ildə səfir Mark Libbi səhhəti ilə əlaqədar vəzifəsindən getdiyini açıqlayıb.

Sonra Huqo Gevara müvəqqəti işlər vəkilisi olub. Hazırda Emi Karlon müvəqqəti işlər vəkilisi olaraq fəaliyyətini davam etdirir.

Bundan əvvəl də ABŞ Azərbaycana səfir təyinatını uzun müddət gecikdirmişdi. 2009-cu ilin yanvar ayında ABŞ-nin Bakıdakı səfiri Enn Dörsinin səlahiyyət müddəti başa çatmış, lakin onun yerinə təyin edilən Riçard Morningstarın namizədliyi yalnız 2012-ci ildə, düz 3 il sonra təsdiqlənmişdi. Bu müddət ərzində ABŞ-nin Azərbaycandakı diplomatik nümayəndəliyinə müvəqqəti işlər vəkilisi rəhbərlik edirdi, yəni ölkədə səfir səviyyəsində siyasi təmsilçilik faktiki olaraq yox idi. Həmin dövrdə ABŞ mediası və ekspert dairələri bu təyinatın gecikməsində erməni lobbisinin Senatdakı təzyiqlərini əsas amillərdən biri kimi göstərmişdi. Xüsusilə Kaliforniya, Nyu-York və Massaçusets kimi ştatlardan olan erməni əsilli senatorlar və onların müttəfiqləri, Azərbaycana yeni səfir təyinatını müxtəlif bəhanələrlə əngəlləyirdilər. Onlar Qarabağ münaqişəsi, insan haqları, media azadlığı və demokratik institutların durumu kimi məsələləri əsas götürərək, Azərbaycanla diplomatik yaxınlaşmanın sürətlənməsinə qarşı çıxırdılar. İndi Bakı Vaşinqtonla əlaqələri yeni müstəviyə qaldırıb və strateji müttəfiqlik səviyyəsinə çatması gözlənilir.

Qabil Hüseynli əlavə edib ki, ABŞ-nin üç ölkəyə səfir təyinatı bir qədər də yubana bilər, lakin bu, xüsusilə Azərbaycanla münasibətlərin ruhuna təsir etməyəcək.

Qeyd edək ki, Birləşmiş Ştatların indiyə qədər Azərbaycanda səfir və müvəqqəti işlər vəkilinin sayı 18 olub. 2024-cü ildə səfir Mark Libbi səhhəti ilə əlaqədar vəzifəsindən getdiyini açıqlayıb.

Sonra Huqo Gevara müvəqqəti işlər vəkilisi olub. Hazırda Emi Karlon müvəqqəti işlər vəkilisi olaraq fəaliyyətini davam etdirir.

Bundan əvvəl də ABŞ Azərbaycana səfir təyinatını uzun müddət gecikdirmişdi. 2009-cu ilin yanvar ayında ABŞ-nin Bakıdakı səfiri Enn Dörsinin səlahiyyət müddəti başa çatmış, lakin onun yerinə təyin edilən Riçard Morningstarın namizədliyi yalnız 2012-ci ildə, düz 3 il sonra təsdiqlənmişdi. Bu müddət ərzində ABŞ-nin Azərbaycandakı diplomatik nümayəndəliyinə müvəqqəti işlər vəkilisi rəhbərlik edirdi, yəni ölkədə səfir səviyyəsində siyasi təmsilçilik faktiki olaraq yox idi. Həmin dövrdə ABŞ mediası və ekspert dairələri bu təyinatın gecikməsində erməni lobbisinin Senatdakı təzyiqlərini əsas amillərdən biri kimi göstərmişdi. Xüsusilə Kaliforniya, Nyu-York və Massaçusets kimi ştatlardan olan erməni əsilli senatorlar və onların müttəfiqləri, Azərbaycana yeni səfir təyinatını müxtəlif bəhanələrlə əngəlləyirdilər. Onlar Qarabağ münaqişəsi, insan haqları, media azadlığı və demokratik institutların durumu kimi məsələləri əsas götürərək, Azərbaycanla diplomatik yaxınlaşmanın sürətlənməsinə qarşı çıxırdılar. İndi Bakı Vaşinqtonla əlaqələri yeni müstəviyə qaldırıb və strateji müttəfiqlik səviyyəsinə çatması gözlənilir.

Qabil Hüseynli əlavə edib ki, ABŞ-nin üç ölkəyə səfir təyinatı bir qədər də yubana bilər, lakin bu, xüsusilə Azərbaycanla münasibətlərin ruhuna təsir etməyəcək.

Qeyd edək ki, Birləşmiş Ştatların indiyə qədər Azərbaycanda səfir və müvəqqəti işlər vəkilinin sayı 18 olub. 2024-cü ildə səfir Mark Libbi səhhəti ilə əlaqədar vəzifəsindən getdiyini açıqlayıb.

Sonra Huqo Gevara müvəqqəti işlər vəkilisi olub. Hazırda Emi Karlon müvəqqəti işlər vəkilisi olaraq fəaliyyətini davam etdirir.

Bundan əvvəl də ABŞ Azərbaycana səfir təyinatını uzun müddət gecikdirmişdi. 2009-cu ilin yanvar ayında ABŞ-nin Bakıdakı səfiri Enn Dörsinin səlahiyyət müddəti başa çatmış, lakin onun yerinə təyin edilən Riçard Morningstarın namizədliyi yalnız 2012-ci ildə, düz 3 il sonra təsdiqlənmişdi. Bu müddət ərzində ABŞ-nin Azərbaycandakı diplomatik nümayəndəliyinə müvəqqəti işlər vəkilisi rəhbərlik edirdi, yəni ölkədə səfir səviyyəsində siyasi təmsilçilik faktiki olaraq yox idi. Həmin dövrdə ABŞ mediası və ekspert dairələri bu təyinatın gecikməsində erməni lobbisinin Senatdakı təzyiqlərini əsas amillərdən biri kimi göstərmişdi. Xüsusilə Kaliforniya, Nyu-York və Massaçusets kimi ştatlardan olan erməni əsilli senatorlar və onların müttəfiqləri, Azərbaycana yeni səfir təyinatını müxtəlif bəhanələrlə əngəlləyirdilər. Onlar Qarabağ münaqişəsi, insan haqları, media azadlığı və demokratik institutların durumu kimi məsələləri əsas götürərək, Azərbaycanla diplomatik yaxınlaşmanın sürətlənməsinə qarşı çıxırdılar. İndi Bakı Vaşinqtonla əlaqələri yeni müstəviyə qaldırıb və strateji müttəfiqlik səviyyəsinə çatması gözlənilir.

Qabil Hüseynli əlavə edib ki, ABŞ-nin üç ölkəyə səfir təyinatı bir qədər də yubana bilər, lakin bu, xüsusilə Azərbaycanla münasibətlərin ruhuna təsir etməyəcək.

Qeyd edək ki, Birləşmiş Ştatların indiyə qədər Azərbaycanda səfir və müvəqqəti işlər vəkilinin sayı 18 olub. 2024-cü ildə səfir Mark Libbi səhhəti ilə əlaqədar vəzifəsindən getdiyini açıqlayıb.

Sonra Huqo Gevara müvəqqəti işlər vəkilisi olub. Hazırda Emi Karlon müvəqqəti işlər vəkilisi olaraq fəaliyyətini davam etdirir.

Bundan əvvəl də ABŞ Azərbaycana səfir təyinatını uzun müddət gecikdirmişdi. 2009-cu ilin yanvar ayında ABŞ-nin Bakıdakı səfiri Enn Dörsinin səlahiyyət müddəti başa çatmış, lakin onun yerinə təyin edilən Riçard Morningstarın namizədliyi yalnız 2012-ci ildə, düz 3 il sonra təsdiqlənmişdi. Bu müddət ərzində ABŞ-nin Azərbaycandakı diplomatik nümayəndəliyinə müvəqqəti işlər vəkilisi rəhbərlik edirdi, yəni ölkədə səfir səviyyəsində siyasi təmsilçilik faktiki olaraq yox idi. Həmin dövrdə ABŞ mediası və ekspert dairələri bu təyinatın gecikməsində erməni lobbisinin Senatdakı təzyiqlərini əsas amillərdən biri kimi göstərmişdi. Xüsusilə Kaliforniya, Nyu-York və Massaçusets kimi ştatlardan olan erməni əsilli senatorlar və onların müttəfiqləri, Azərbaycana yeni səfir təyinatını müxtəlif bəhanələrlə əngəlləyirdilər. Onlar Qarabağ münaqişəsi, insan haqları, media azadlığı və demokratik institutların durumu kimi məsələləri əsas götürərək, Azərbaycanla diplomatik yaxınlaşmanın sürətlənməsinə qarşı çıxırdılar. İndi Bakı Vaşinqtonla əlaqələri yeni müstəviyə qaldırıb və strateji müttəfiqlik səviyyəsinə çatması gözlənilir.

Qabil Hüseynli əlavə edib ki, ABŞ-nin üç ölkəyə səfir təyinatı bir qədər də yubana bilər, lakin bu, xüsusilə Azərbaycanla münasibətlərin ruhuna təsir etməyəcək.

Qeyd edək ki, Birləşmiş Ştatların indiyə qədər Azərbaycanda səfir və müvəqqəti işlər vəkilinin sayı 18 olub. 2024-cü ildə səfir Mark Libbi səhhəti ilə əlaqədar vəzifəsindən getdiyini açıqlayıb.

Sonra Huqo Gevara müvəqqəti işlər vəkilisi olub. Hazırda Emi Karlon müvəqqəti işlər vəkilisi olaraq fəaliyyətini davam etdirir.

Bundan əvvəl də ABŞ Azərbaycana səfir təyinatını uzun müddət gecikdirmişdi. 2009-cu ilin yanvar ayında ABŞ-nin Bakıdakı səfiri Enn Dörsinin səlahiyyət müddəti başa çatmış, lakin onun yerinə təyin edilən Riçard Morningstarın namizədliyi yalnız 2012-ci ildə, düz 3 il sonra təsdiqlənmişdi. Bu müddət ərzində ABŞ-nin Azərbaycandakı diplomatik nümayəndəliyinə müvəqqəti işlər vəkilisi rəhbərlik edirdi, yəni ölkədə səfir səviyyəsində siyasi təmsilçilik faktiki olaraq yox idi. Həmin dövrdə ABŞ mediası və ekspert dairələri bu təyinatın gecikməsində erməni lobbisinin Senatdakı təzyiqlərini əsas amillərdən biri kimi göstərmişdi. Xüsusilə Kaliforniya, Nyu-York və Massaçusets kimi ştatlardan olan erməni əsilli senatorlar və onların müttəfiqləri, Azərbaycana yeni səfir təyinatını müxtəlif bəhanələrlə əngəlləyirdilər. Onlar Qarabağ münaqişəsi, insan haqları, media azadlığı və demokratik institutların durumu kimi məsələləri əsas götürərək, Azərbaycanla diplomatik yaxınlaşmanın sürətlənməsinə qarşı çıxırdılar. İndi Bakı Vaşinqtonla əlaqələri yeni müstəviyə qaldırıb və strateji müttəfiqlik səviyyəsinə çatması gözlənilir.

Qabil Hüseynli əlavə edib ki, ABŞ-nin üç ölkəyə səfir təyinatı bir qədər də yubana bilər, lakin bu, xüsusilə Azərbaycanla münasibətlərin ruhuna təsir etməyəcək.

Qeyd edək ki, Birləşmiş Ştatların indiyə qədər Azərbaycanda səfir və müvəqqəti işlər vəkilinin sayı 18 olub. 2024-cü ildə səfir Mark Libbi səhhəti ilə əlaqədar vəzifəsindən getdiyini açıqlayıb.

Sonra Huqo Gevara müvəqqəti işlər vəkilisi olub. Hazırda Emi Karlon müvəqqəti işlər vəkilisi olaraq fəaliyyətini davam etdirir.

Bundan əvvəl də ABŞ Azərbaycana səfir təyinatını uzun müddət gecikdirmişdi. 2009-cu ilin yanvar ayında ABŞ-nin Bakıdakı səfiri Enn Dörsinin səlahiyyət müddəti başa çatmış, lakin onun yerinə təyin edilən Riçard Morningstarın namizədliyi yalnız 2012-ci ildə, düz 3 il sonra təsdiqlənmişdi. Bu müddət ərzində ABŞ-nin Azərbaycandakı diplomatik nümayəndəliyinə müvəqqəti işlər vəkilisi rəhbərlik edirdi, yəni ölkədə səfir səviyyəsində siyasi təmsilçilik faktiki olaraq yox idi. Həmin dövrdə ABŞ mediası və ekspert dairələri bu təyinatın gecikməsində erməni lobbisinin Senatdakı təzyiqlərini əsas amillərdən biri kimi göstərmişdi. Xüsusilə Kaliforniya, Nyu-York və Massaçusets kimi ştatlardan olan erməni əsilli senatorlar və onların müttəfiqləri, Azərbaycana yeni səfir təyinatını müxtəlif bəhanələrlə əngəlləyirdilər. Onlar Qarabağ münaqişəsi, insan haqları, media azadlığı və demokratik institutların durumu kimi məsələləri əsas götürərək, Azərbaycanla diplomatik yaxınlaşmanın sürətlənməsinə qarşı çıxırdılar. İndi Bakı Vaşinqtonla əlaqələri yeni müstəviyə qaldırıb və strateji müttəfiqlik səviyyəsinə çatması gözlənilir.

Qabil Hüseynli əlavə edib ki, ABŞ-nin üç ölkəyə səfir təyinatı bir qədər də yubana bilər, lakin bu, xüsusilə Azərbaycanla münasibətlərin ruhuna təsir etməyəcək.

Qeyd edək ki, Birləşmiş Ştatların indiyə qədər Azərbaycanda səfir və müvəqqəti işlər vəkilinin sayı 18 olub. 2024-cü ildə səfir Mark Libbi səhhəti ilə əlaqədar vəzifəsindən getdiyini açıqlayıb.

Sonra Huqo Gevara müvəqqəti işlər vəkilisi olub. Hazırda Emi Karlon müvəqqəti işlər vəkilisi olaraq fəaliyyətini davam etdirir.

Bundan əvvəl də ABŞ Azərbaycana səfir təyinatını uzun müddət gecikdirmişdi. 2009-cu ilin yanvar ayında ABŞ-nin Bakıdakı səfiri Enn Dörsinin səlahiyyət müddəti başa çatmış, lakin onun yerinə təyin edilən Riçard Morningstarın namizədliyi yalnız 2012-ci ildə, düz 3 il sonra təsdiqlənmişdi. Bu müddət ərzində ABŞ-nin Azərbaycandakı diplomatik nümayəndəliyinə müvəqqəti işlər vəkilisi rəhbərlik edirdi, yəni ölkədə səfir səviyyəsində siyasi təmsilçilik faktiki olaraq yox idi. Həmin dövrdə ABŞ mediası və ekspert dairələri bu təyinatın gecikməsində erməni lobbisinin Senatdakı təzyiqlərini əsas amillərdən biri kimi göstərmişdi. Xüsusilə Kaliforniya, Nyu-York və Massaçusets kimi ştatlardan olan erməni əsilli senatorlar və onların müttəfiqləri, Azərbaycana yeni səfir təyinatını müxtəlif bəhanələrlə əngəlləyirdilər. Onlar Qarabağ münaqişəsi, insan haqları, media azadlığı və demokratik institutların durumu kimi məsələləri əsas götürərək, Azərbaycanla diplomatik yaxınlaşmanın sürətlənməsinə qarşı çıxırdılar. İndi Bakı Vaşinqtonla əlaqələri yeni müstəviyə qaldırıb və strateji müttəfiqlik səviyyəsinə çatması gözlənilir.

Qabil Hüseynli əlavə edib ki, ABŞ-nin üç ölkəyə səfir təyinatı bir qədər də yubana bilər, lakin bu, xüsusilə Azərbaycanla münasibətlərin ruhuna təsir etməyəcək.

Qeyd edək ki, Birləşmiş Ştatların indiyə qədər Azərbaycanda səfir və müvəqqəti işlər vəkilinin sayı 18 olub. 2024-cü ildə səfir Mark Libbi səhhəti ilə əlaqədar vəzifəsindən getdiyini açıqlayıb.

Sonra Huqo Gevara müvəqqəti işlər vəkilisi olub. Hazırda Emi Karlon müvəqqəti işlər vəkilisi olaraq fəaliyyətini davam etdirir.

Bundan əvvəl də ABŞ Azərbaycana səfir təyinatını uzun müddət gecikdirmişdi. 2009-cu ilin yanvar ayında ABŞ-nin Bakıdakı səfiri Enn Dörsinin səlahiyyət müddəti başa çatmış, lakin onun yerinə təyin edilən Riçard Morningstarın namizədliyi yalnız 2012-ci ildə, düz 3 il sonra təsdiqlənmişdi. Bu müddət ərzində ABŞ-nin Azərbaycandakı diplomatik nümayəndəliyinə müvəqqəti işlər vəkilisi rəhbərlik edirdi, yəni ölkədə səfir səviyyəsində siyasi təmsilçilik faktiki olaraq yox idi. Həmin dövrdə ABŞ mediası və ekspert dairələri bu təyinatın gecikməsində erməni lobbisinin Senatdakı təzyiqlərini əsas amillərdən biri kimi göstərmişdi. Xüsusilə Kaliforniya, Nyu-York və Massaçusets kimi ştatlardan olan erməni əsilli senatorlar və onların müttəfiqləri, Azərbaycana yeni səfir təyinatını müxtəlif bəhanələrlə əngəlləyirdilər. Onlar Qarabağ münaqişəsi, insan haqları, media azadlığı və demokratik institutların durumu kimi məsələləri əsas götürərək, Azərbaycanla diplomatik yaxınlaşmanın sürətlənməsinə qarşı çıxırdılar. İndi Bakı Vaşinqtonla əlaqələri yeni müstəviyə qaldırıb və strateji müttəfiqlik səviyyəsinə çatması gözlənilir.

Qabil Hüseynli əlavə edib ki, ABŞ-nin üç ölkəyə səfir təyinatı bir qədər də yubana bilər, lakin bu, xüsusilə Azərbaycanla münasibətlərin ruhuna təsir etməyəcək.

Qeyd edək ki, Birləşmiş Ştatların indiyə qədər Azərbaycanda səfir və müvəqqəti işlər vəkilinin sayı 18 olub. 2024-cü ildə səfir Mark Libbi səhhəti ilə əlaqədar vəzifəsindən getdiyini açıqlayıb.

Sonra Huqo Gevara müvəqqəti işlər vəkilisi olub. Hazırda Emi Karlon müvəqqəti işlər vəkilisi olaraq fəaliyyətini davam etdirir.

Cənubi Qafqaz uzun illər Rusiyanın təsir dairəsində olan bölgə kimi qəbul edilirdi. Hərbi bazalar, təhlükəsizlik mexanizmləri, vasitəçilik missiyaları və iqtisadi rıçaqlar Moskvanın regiondakı əsas dayaqları idi. Lakin son illər - xüsusən Ukrayna müharibəsindən sonra - bu dayaqlar ciddi şəkildə zəifləməyə başlayıb. Rusiya həm hərbi, həm siyasi, həm də iqtisadi baxımdan əvvəlki manevr imkanlarını itirir.

İrəvanın Avropa İttifaqı və NATO ilə yaxınlaşma cəhdləri daxili siyasi manevr xarakteri daşıyır. Bu xətt real təhlükəsizlik təminatı verməkdən daha çox Rusiya ilə alver predmetidir. Azərbaycan üçün risk Ermənistanın prosesləri manipulyasiya edərək sülh gündəliyini ləngitməsidir. Regionda gerginliyin artması isə ilk növbədə Ermənistanın özünə zərər verə bilər. "Newsweek" nəşri son məqaləsində qeyd edib ki, Avropa İttifaqı Qafqazı Qərblə Şərq arasında qarşıdurma meydanına çevirməyə çalışır və bu bölgənin döyüş meydanından daha faydalı körpü olmaq potensialına malik olduğunu unudur.

"İyun seçkilərində qərar Ermənistan xalqına məxsus olsa da, bir çox xarici qüvvələr nəticəyə öz xeyrinə təsir göstərməyə çalışırlar. Bu dinamika Ermənistanı (və bütün Cənubi Qafqazı) birləşdirici körpü olmaqdan, qarşıdurma meydanına çevirməklə təhdid edir", - deyir məqalədə qeyd olunur.

Sırr deyil ki, hərbi mərhələnin bitməsi Azərbaycanın xarici siyasətində yeni prioritetlər yaradıb. İndi əsas hədəf siyasi nəticələrin beynəlxalq müstəvidə möhkəmləndirilməsidir. Türk dünyası ilə inteqrasiya güclənsə də, Bakı Qərb və Qlobal Cənubla əlaqələri də paralel saxlayır. Bu, Azərbaycanın çoxşaxəli diplomatiyasının əsas üstünlüyüdür. Ermənistan isə ciddi dilemma qarşısında sıxılmaqda-

İrəvanın Qərb siyasəti Bakını təhdid edir

dır. Son vaxtlar Rusiya rəsmilərinin hədə dolu bəyanatları da artıb. Məsələn, ötən həftə Rusiya xarici işlər naziri Sergey Lavrovla Ermənistan parlamentinin sədri Alen Simonyanın Moskvadakı görüşü gərgin keçib. "Lavrov Simonyanı deyib ki, Ermənistan Avrasiya İqtisadi Birliyindəki üzvlüyündən faydalandığı halda Avropa Birliyinə üzvlük istəyi iki ölkə arasındakı münasibətlərə mənfi təsir edəcək. Lavrov bunu yalnız iqtisadi amillərlə izah etməyib. Rusiyalı diplomatın sözlərinə görə, İrəvan Avropa standartlarını mənimsəməyi qəbul etsə, Ermənistan Avropa Birliyinin Rusiyaya qarşı sərt siyasətinə qoşulmalı olacaqdır.

Habelə, **Rusiya baş nazi-**

rinin müavini Aleksey Overçuk deyib ki, AB Rusiyaya qarşı aqressiv mövqedə olan hərbi-siyasi birliyə çevrilir və Ermənistan bunu nəzərə almalıdır. "İrəvanın AB-nin getdikcə iqtisadi blok modelindən uzaqlaşdığını anlaması vacibdir. Ermənilər hərbi-siyasi birliyə qoşulmağa hazırdırmı? Belkə, ermənilər də özlərinə eyni sualı verməli olacaqlar", - o bildirib.

Overçuk qeyd edib ki, Ermənistan Avrasiya İqtisadi İttifaqı (Aİ) ilə əlaqələrin vacibliyini anlıyor və onların kəsilməsi ölkə iqtisadiyyatına təsir edəcək: "Avrasiya İttifaqı Ermənistanın ən vacib iqtisadi tərəfdaşdır və yaxın gələcəkdə də belə qalacaq. Bundan əlavə, müşahidə edi-

rik ki, Ermənistan təkə Rusiya ilə deyil, həm də Aİ-nin digər üzvləri, xüsusən də Qazaxıstanla əlaqələrini fəal şəkildə inkişaf etdirir. Lakin eyni zamanda Ermənistanda, o cümlədən ölkə rəhbərliyində AB ilə yaxınlaşmaq istəyən kifayət qədər çox insan var".

Bir sözlə, Ermənistan Rusiya ilə Qərb arasında seçim etməsi tələbi qoyulması Cənubi Qafqazda gerginlik, sülh prosesinə təhdidlər yaratmaqdadır.

Bəs bu risklər nə vəd edir? İrəvanın seçimi bölgəni qarşıdura bilərmi?

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri Çingiz Qənzadə "Yeni Müsavat"a bildirib ki, Ermənistan Rusiyadan qopmağa cəhdlər

edir və bu da ağırlı keçən bir prosesdir. Onun sözlərinə görə, bu ölkə Rusiyanın forpostu olub və Kreml İrəvana həmişə özünün təbəəsi kimi baxıb: "2018-ci ildə Ermənistanda Rusiyanın dəstəklədiyi siyasi qüvvənin hakimiyyətdən yola salınması, Soros tərəfindən himayə olunan hərəkatın qələbəsi Ermənistanı dəyişdi. Paşinyanın yürütdüyü siyasət Rusiyanın təsirlərinin hərtərəfli azaldılmasına hesablanmışdı. Lakin 6 il keçməsinə baxmayaraq, Rusiya siyasi-iqtisadi və hərbi mövcudluğunu hələ də Ermənistanda saxlamağa çalışır. Bu da Avropa İttifaqı ilə Rusiyanın Ermənistanı strateji qarşıdurma poliqonuna çevirir".

Onun fikrincə, Moskva ümid edir ki, Gürcüstanın təkrarı Ermənistanda olacaq: "Yəni Saakaşvili 8 il prezident oldu və bu aralıqda Tiflis Rusiyadan uzaqlaşdı. Ancaq son 13-14 ildir ki, Kremlə yaxın milyarder İvanişvili Gürcüstanı idarə edir. Ona görə Rusiyanın indi başı qarışıqdır və Kremldekilər hesab edirlər ki, Paşinyan da Saakaşvili kimi uzunmüddətli iqtidarda qala bilməyəcək. Sadəcə, Ukraynada müharibənin qurtarmasını gözləyirlər".

Ç.Qənzadə hesab edir ki, ancaq Rusiya bu hesablamalarında yanılır və vəziyyət fərqlidir: "Əvvəla, Qərb dərslər çıxarıb. Ona görə Ermənistan, Moldova, Ukrayna

kimi ölkələrdə iqtidarları müdafiə edirlər. İkincisi, Rusiya əvvəlki gücdə deyil. Ukrayna müharibəsi onun strateji məğlubiyyətinə gətirib çıxarıb. Onun köhnə doktrina ilə Qafqaza qayıdışı mümkün görünmür. 2012-ci ildə Rusiya güclü idi, Gürcüstanda işləmişdi və seçki ilə nəticə qazana bildi. Ermənistanda isə real görünmür. Əvvəla, cəmiyyətdə bir antirust ovqatı hökm sürür. Müharibədə məğlubiyyət ermənilərin ruslardan incik düşməsinə səbəb olub. Paşinyan da KTMT əleyhinə təbliğatı gücləndirir. Eyni zamanda Moskvanın adamı olan Karapetyan layihəsi baş tutmadı, hazırda həbsdədir. Rusiyanın dəstəklədiyi keçmiş "Qarabağ klani" və kilsə də nüfuzunu itirib. Keşişlərin və daşnakçıların həbsi, çevriliş ittihamı ilə həyata keçirilən əməliyyat yaddan çıxmayıb. Bu addımlar Rusiyanın seçkilərdə təsir rıçaqlarına zərbədir. Ancaq düşünürəm ki, Ermənistanı Avropa üçün cəlbədedici edən onun Rusiyanın caynağında olmasıdır və Qərb onu Moskvanın əlindən almağa can atır. Bu da regionda gerginliyə səbəb olur. Paşinyan hakimiyyəti seçkilərdən qalib çıxmaqla sülh gündəliyini məntiqi sonluğuna çatdıracaq. Azərbaycan və Türkiyə bu prosesdə dəstəyini artırmalıdır".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Ukraynadan sonra Azərbaycan - Kiyevdən baxış

İqor Semivolos: "Bu sənəd de-yure və de-fakto regionun Rusiyanın himayəsindən çıxmasını rəsmiləşdirdi"

"Onilliklər boyu Rusiya amili Bakı üçün xarici siyasətdə həlledici faktor olub. Lakin "idarə olunan xaos"a və alternativsiz vasitəçi roluna söykənən Moskva strategiyası tamamilə tükənib. Bu gün Ukrayna və Azərbaycan faktiki olaraq eyni tarixi prosesin - postsovet məkanının dekolonizasiyasının eyni tərəfində dayanır".

Yaxın Şərq Araşdırmaları Mərkəzinin (Kiyev) İcraçı Direktoru İqor Semivolos müəllif yazısında (mənbə: Pressklub.az) belə qeyd edir. Onun fikrincə, bu gün Avrasiyanın geosiyasi mənzərəsi miqyasına görə XX əsrin sonundakı tektonik silkələnmələrlə müqayisə oluna biləcək fundamental dəyişikliklər mərhələsindən keçir: "Ekzistensial müharibə şəraitində öz gələcəyini müdafiə edən Ukrayna üçün Azərbaycanın strateji subyekti xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Bakı Rusiyanın təsi-

rini ardıcıl şəkildə Cənubi Qafqazdan sıxışdırmaqla təkə regional liderə deyil, Baltik-Qara dəniz məkanından Xəzərə qədər uzanan "sabitlik kəməri"nin formalaşdırılmasında Kiyev üçün əsas tərəfdaş çevrilir. Güclü və müstəqil Azərbaycan Avrasiyanın enerji və logistika arteriyalarının artıq Kremlin əlində şantaj alətinə çevrilməyəcəyinin təminatıdır".

Müəllifin fikrincə, ABŞ və Aİ-nin vasitəçiliyi ilə Azərbaycanla Ermənistan arasında yekun sülh sazişinin imzalanması geri dönüşü olmayan nöqtə olub: "Bu sənəd de-yure və de-fakto regionun Rusiyanın himayəsindən çıxmasını rəsmiləşdirdi. Bakıda uzun müddət Moskvadan asılılığın aləti kimi qəbul edilən Rusiya "sülhməramlı" formatları artıq keçmişdə qaldı. AZAL-a məxsus təy-yarənin 2024-cü il dekabrın 25-də Rusiya hava məkanın-

da qəzaya uğramasından sonra Bakı ilə Moskva arasındakı gərginlik pik həddə çatdı. Rusiyanın şəffaf araşdırma-dan imtinası və Kremlin tə-kəbbürlü ritorikası Azərbaycan cəmiyyətində ciddi nara-zılıq dalğası yaratdı. Bu hadi-

sə Bakının daxili siyasətinin Rusiyanın təsirindən qəti şəkildə təmizlənməsi üçün katalizatora çevrildi və milli maraqlara söykənən suveren kursun təsbitini sürətləndirdi".

İqor Semivolos yazır ki,

köhnəlmis imperiya bağlarını "bir millət - iki dövlət" prinsipinə əsaslanan strateji tərəfdaşlıq əvəz edib: "Təməli 2021-ci ildə Şuşa Bəyan-naməsi ilə qoyulan tərəfdaşlıq 2026-cı ilə doğru tamhüquqlu müdafiə ittiqatına transforma-

siya olundu. Bu gün Azərbaycan Ordusu NATO standartları əsasında qurulmuş gücdür. Eyni zamanda Ankara və Bakı Türk Dövlətləri Təşkilatının (TDT) aparıcı qüvvələrinə çevrilə bilər. Mədəni platforma kimi formalaşmış qurum artıq real iqtisadi və siyasi bloka transformasiya olunur. Azərbaycan isə burada Türkiyə ilə Mərkəzi Asiyanın türk respublikalarını birləşdirən intellektual və logistika xəbərini oynayıb".

Yaxın Şərq Araşdırmaları Mərkəzinin rəhbərinə görə, bu gün Azərbaycan geosiyasi transformasiya mərhələsindən keçir. Ölkə öz unikal coğrafi mövqeyini və təbii resurslarını real siyasi subyektiyə çevirə bilər: "Ukrayna üçün Azərbaycan Avrasiyada imperiya təsirinə qəti şəkildə aradan qaldırılması prosesində mühüm tərəfdaşdır. "Təsir obyekti" statusundan çıxan Bakı Xəzərdən Dnepr sahillərinədək uzanan yeni təhlükəsizlik arxitekturasının formalaşdığı strateji dünyəyə çevrilir".

□ **Informasiya xidməti**

Bakıdan xaricə zənglərə görə 43 min dollar ödəyən nazir kimdir?

Avstraliyada iqlim və energetika naziri Kris Bouenin Bakıya səfəri zamanı etdiyi telefon zəngləri ciddi qalmaqala yol açıb.

Nazir 2024-cü ilin noyabrında Bakıda keçirilən COP29 çərçivəsində iki həftə Azərbaycanda olub və bu müddətdə etdiyi telefon zənglərinə görə ona 62 min Avstraliya dolları (təxminən 43 min ABŞ dolları) məbləğində hesab təqdim edilib. (Mənbə: Haqqın.az)

Nazir bu məbləği həddindən artıq yüksək adlandırsa da, ödənişi etməyə məcbur qalıb. Daha sonra nazirliyin etirazlarından sonra telekommunikasiya şirkəti hesabın 30 min dollarını geri qaytarıb. Məhz bu addım Avstraliya ictimaiyyətində və siyasi dairələrdə suallar doğurub.

Məsələ ictimailəşdikdən sonra Avstraliya Senatı İqlim və Energetika Nazirliyindən rəsmi izahat tələb edib. Senat dinləmələrində bildirilib ki, Kris Bouen Bakıya səfəri zamanı telefonunun beynəlxalq rəqəmsal qoşulduğundan xəbərsiz olub və yüksək məbləğdə borc da məhz bu səbəbdən yaranıb.

Nazirliyin baş katibi Mayk Kayzer Senatın maliyyə və dövlət idarəçiliyi üzrə komitəsinin üzvü Sara Hendersonnun suallarını cavablandırarkən qeyd edib ki, bu vəziyyət nazirliyin öz səhvi nəticəsində baş verib. Onun sözlərinə görə, nə nazir, nə də onun komandası 2024-cü ilin noyabrında Azərbaycana səfər zamanı beynəlxalq rəqəmsal tariflərinin tətbiq olunduğundan xəbərdar olub. Kayzer əlavə edib ki, nazirlik xarici səfərlər zamanı düzgün tariflərin tətbiqi məsələsində lazımi diqqəti göstərməyib.

Nazirliyin nümayəndəsi telekommunikasiya şirkətinin adını açıqlamasa da, bu məlumat artıq mətbuatda yayılıb. Senator Sara Henderson 30 min dolların geri qaytarılmasını "olduqca qəribə addım" adlandırır və bildirib ki, əgər sadə vətəndaşlar da səhv etdiklərinə görə telefon xərclərini geri ala bilsəydilər, bu, ideal olardı. O, eyni zamanda şirkətin çoxmilyonlu dövlət müqaviləsini qorumaq üçün nazirliyə güzəşt etdiyini də istisna etməyib.

Dinləmələr zamanı məlum olub ki, İqlim və Energetika Nazirliyi son altı ay ərzində ezamiyyət xərcləri üçün 9,6 milyon dollar vəsait sərf edib. Mayk Kayzer bu xərcləri əsaslandıraraq bildirib ki, nazirlik Avstraliyanın maraqlarını beynəlxalq səviyyədə təmsil etmək üçün müxtəlif iqlim sammitlərində və konfranslarda iştirak etməyə məcburdur.

Dünyanın ən böyük kriptovalyutası - Bitkoin ötən həftəsonu 2022-ci ildən bəri ən böyük çöküşünü yaşadı. Oktyabr ayında onun dəyəri 120 min dollar idi, lakin ötən cümə günü qiymət 60 min dollara düşdü. Beləliklə, Bitkoinin maliyyə turbulentliyi dövründə vəsaiti qoruya bilən yeni qızıl çevrildiyi illüziyası puç oldu.

Kriptovalyutadan qazanmaq xəyalının bədəli çox ağır oldu: Bitkoinin qiyməti 120 min dollardan 60 min dollara, bazar kapitallaşması isə 4,3 trilyon dollardan 2 trilyon dollara düşdü. Doğrudur, Bitkoin daha sonra itkilərinin bir hissəsini bərpa edərək 64 min dollardan yuxarı qalxdı. Lakin bunlar hələ də Donald Trampın kripto sənayesinə dəstəyini bildirdiyi ABŞ prezidenti seçkilərindən bir ay əvvəl, 2024-cü ilin oktyabr ayından bəri ən aşağı səviyyələrdədir.

"Yeni Müsavat" xəbər verir ki, Rusiyanın "Vzqlyad" nəşrinə danışan Plexanov adına İqtisadiyyat Universitetinin Davamlı İnkişaf Maliyyəsi kafedrasının professoru Mixail Qordiyenko bildirib ki, eniş son dərəcə sürətli və dərin. Bitkoin pik nöqtəsindən bəri dəyərinin təxminən yarısını itirib, bir neçə ay ərzində yüz milyardlarla dollarlıq bazar kapitallaşması yoxa çıxıb ki, maliyyə bazarı bunu istisnasız çöküş adlandırır.

Professora görə, Bitkoinin fevraldakı "qara cüməsi"nin sirrini kriptovalyutanın özündə deyil, onu əhatə edən illüziyalarda axtar-

maq lazımdır. Oktyabr pik nöqtəsindən bəri aparıcı rəqəmsal sikkə demək olar ki, yarıya qədər düşüb. "SharesPro fintech" platformasının təsisçisi Denis Astafyevin izahına görə isə iflasın əsas səbəb Bitkoinin texnologiya sektoruna bağlı olmasıdır. "Süni intellektə bağlı qorxular səbəbindən fevralın əvvəlində proqram təminatı səhmləri 20-28% düşəndə, Bitkoin onlarla birlikdə düşdü. Bu arada, qızıl da eyni dövrdə yüksəldi. İlk dəfə olaraq Bitkoinin qızılı korrelyasiyası mənfi hala gəldi. Bazarlar təhlükəsizlik "yastıqları" axtar-

Azərbaycanda 120 min nəfərin xəyalı puç oldu

Kriptovalyutadan qazanmaq istəyənlər sarsıntı içərisində; Bitkoinin çöküşünün manatın məzənnəsinə təsir etməsi ehtimalı varmı?

dıqda isə istisnasız qızıl müraciət edirlər. Əvvəldən "rəqəmsal qızıl" a inanmayanlar indi riskdən siğortalandıqları üçün qələbələri qeyd edirlər. "Bitkoin həmişə kapitalın qorunması üçün deyil, artım üçün bir aktiv olub. Qızıl əsrlər boyu stabil maliyyə kimi rolunu sübut edib. Bitkoin 15 ildə bunu edə bilməyib. O, qlobal maliyyə sistemində alternativ kimi deyil, başqa bir riskli alət kimi integrasiya olunub", - deyər Astafyev bildirib.

Kriptovalyutaya inananlar üçün bütün bu hekayə bir şey ifadə edir: hər kəs itkilərə üzləşəcək; heç kim maliyyə itkilərindən qaça bilməyəcək. Ekspertlərə görə, balanslarında Bitkoin saxlayan böyük şirkətlər milyardlarla itki ilə üzləşəcəklər, lakin bu, daha çox nəqd itki olacaq.

Kriptovalyutanın ən sadıq tərəfdarları da zərər çəkiblər; xüsusən də "Michael Saylorun Strategy Inc". şirkəti 12,4 milyard dollar itki qeydə alıb. Lakin mütəxəssislər Bitkoini tamamilə basdırmırlar. Texnologiya sektoru ilə davam edən korrelyasiya nəzərə alınmaqla, Bitkoin bir il ərzində 50 min dollardan aşağı düşə bilər, xüsusən də texnologiya

sektoru gələn rübdə 10-15% korreksiya etməyə davam edərsə. Amma bu il qiymətlərin 120 min dollardan yuxarı olacağı gözlənilir, çünki bazar qənaət və riskdən yayınma mərhələsinə qədəm qoyur - likvidlik müdafiə aktivlərinə keçir və institusional alıcılar daha ehtiyatlı olurlar.

"FG Finam" şirkətinin analitiki Nikolay Dudçenko hesab edir ki, Bitkoin üçün üç-altı aylıq perspektiv əsasən qiymətin 65 min dollardan aşağı düşüb-düşə biləcəyindən asılı olacaq. Əgər belə olarsa, qiymət 60 min dollardan aşağı düşəcək. Bu səviyyə pozularsa, qiymətin 50 min dollara düşmə ehtimalı artır. Ekspertlər Bitkoin qiymətinin 95 min-100 min dollara qədər yüksələcəyini istisna etmirlər, lakin sonra eniş yenidən başlayacaq.

Korporativ Xəzinədarlar Assosiasiyasının prezidenti Vladimir Kozinets isə heç bir çöküş gözləmir, əksinə, yüksək dəyişkən investisiya aktivləri üçün kəskin yüksəliş və enişləri mütləq norma hesab edir. O izah edir ki, çöküş Bitkoin sifəti çatdıqda baş verəcək: "Təkcə fundamental proqnozlar deyil, həm də müəyyən mə-

nada texniki proqnozlar Bitkoinə aid deyil. Bir deyim var ki, samurayın məqsədi yoxdur, yalnız bir yolu var. Bu isə Bitkoinə də aiddir. O, öz həyatını yaşayır və öz kainatında mövcuddur. Bir neçə il ərzində onun dinamikasına hərəkətli ortalamaya daxilində baxmaq məntiqlidir. Və sonra onun hələ də böyüdüyünü görecəksiniz. Bir deyim də var ki, iki aktiv Bitkoin və Moskvada daşınmaz əmlak almaq üçün həmişə çox gecdir". O, Bitkoinlə investisiya portfelinin 5%-i ilə məhdudlaşdırmağı tövsiyə edir.

Ekspertlərə görə, Bitkoinə tələbat tamamilə yox olmayacaq, amma dəyişəcək: spekulativ eyni, sürətli pul və "əbədi böyüməyə" inam müəyyən müddət yox olacaq, daha ehtiyatlı investorlar isə ajiotajla deyil, azalmalardan sonra, kiçik həcmdə alış-veriş edəcəklər. Kriptovalyuta bazarı daha sərt, praqmatik və peşəkar ola bilər.

Azərbaycan kriptovalyutalar üçün tam şəkildə qanuni ödəniş vasitəsi deyil və ölkədə hələ də bu sahə tam tənzimlənməyib. 2023-cü ildə Azərbaycanda kripto əməliyyatlarının həcmi təxminən 4,4 milyard

dollar səviyyəsində olmuş və ölkədə təxminən 120 min istifadəçi qeydə alınmışdı.

Bu o deməkdir ki, bazar hələ də nisbətən kiçikdir, amma müəyyən investor qrupu üçün əhəmiyyətli aktivdir. Azərbaycan bankları Bitkoin əməliyyatlarını açıq şəkildə dəstəkləməzlər, amma bəzi vətəndaşlar öz investisiyalarını kripto vasitəsilə idarə edə bilirlər. Belə bir çökmə bank sistemində birbaşa təsir göstərməyə bilər, çünki Bitkoin rəsmi pul vahidi və ya bank məhsulu deyil. Bitkoin çöksə də, Azərbaycan manatının məzənnəsinə birbaşa böyük təsir etməsi ehtimalı azdır, çünki ölkə iqtisadiyyatı daha çox neft və qaz gəlirlərinə bağlıdır. Nə qədər ki, global enerji bazarlarında dəyişikliklər baş vermir, manatın dəyərinə Bitkoinin qiyməti birbaşa təsir etməyəcək. Bitkoinin çökməsi riskinin geniş yayılması investorlarda etibarın itməsi ilə nəticələnmə bilər. Bu isə Azərbaycanda da daha yüksək maliyyə savadlılığı tələbini artırır və riskli investisiyalardan uzaq durmağı təşviq edə bilər.

□ "Yeni Müsavat"

1980-ci illərin ortalarına qədər Qazanılmış İmmun Çatışmazlığı Sindromu (QİÇS) infeksiyası SSRİ sakinləri tərəfindən “Qərbdə fahişələr, evsizlər və homoseksual-lar arasında geniş yayılmış xəstəlik” hesab olunurdu. İnsanda immuncatışmazlığı virusu 1983-cü ildə fransız alimləri tərəfindən kəşf edilmişdi, lakin sovet qəzetləri əvvəlcə iddia edirdilər ki, “bu sovetlərlə dostluq edən Afrika ölkələrində sosializmi gözəndə salmaq üçün düşünülmüş plandır”.

“Vremya” proqramında QİÇS haqda və ilk fərman

1986-cı ildə RSFSR-in səhiyyə naziri “Vremya”-“Zaman” proqramında belə bir xəbər yaymışdı: “QİÇS Amerikada 1981-ci ildən bəri tüğyan edir - bu, Qərb xəstəliyidir. Rusiyada narkomaniya və ya fahişəlik olmadığı üçün bu infeksiyanın yayılması üçün heç bir əsas yoxdur”.

1980-ci illərin ortalarında HIV-in ortaya çıxması sovet səhiyyə sistemini “qəfil yaxaladı”. Səhiyyə Nazirliyinin ilk departament sənədlərində QİÇS əsasən xarici təhlükə kimi nəzərdən keçirilirdi. 1985-ci ildə verilən “müvəqqəti təlimatlar” xaricilərə kömək edən

“İmportni” xəstəlik - Tanzaniyadan

Bakıya necə gəldi...

Azərbaycanda on mindən çox şəxs QİÇS-ə görə daimi nəzarət və müalicə altındadır

səhiyyə işçilərinə ünvanlanmışdı. Amerika tədqiqatlarına istinad edən mətn xəstəliyi birbaşa homoseksual, narkotik istifadəçiləri və hemofiliyalılarla əlaqələndirir və cinsi yolla ötürülmənin əsas yayılma yolu kimi qeyd olunurdu.

1985-ci ilin ikinci əsas sənədi “QİÇS xəstələrinin axtarışının təşkili və donorların monitorinqi haqqında...” əmri idi. Bu əmrə xüsusi də SSRİ-yə gələn əcnəbilər arasında hər hansı bir şübhəli halın dərhal “yuxarılara” verilməsi tələb olunurdu.

Cəzalandırıcı və məhdudlaşdırıcı yanaşma ilk ümumittifaq qanunu - SSRİ Ali Sovetinin Rəyasət Heyətinin 25 avqust 1987-ci il tarixli “QİÇS virusuna yoluxmanın qarşısının alınması tədbirləri haqqında” fərmanı ilə möhkəmləndirildi. Bu fər-

man ən kiçik şübhə halında məcburi testi, QİÇS-ə yoluxduğu şübhəli bilinən əcnəbilərin dərhal deportasiyasını və yoluxmaya görə cinayət məsuliyyətini nəzərdə tuturdu. Fərman daşıyıcının qarşısının alınması və müalicəsindən daha çox cəzalanmasının və təcrid olunmasını nəzərdə tuturdu. Onun müddəaları Azərbaycan daxil bütün sovet respublikalarında təkrarlanaraq vahid, repressiv hüquqi çərçivə yaratdı.

Sovet İttifaqı problemi görməzdən gəlməyi və günahtar kimi müəyyən etdiyi şəxsləri təqib etmək yolunu seçdi.

İlk yoluxmanın təsdiqi - SSRİ-də ilk ölən kim idi?

Həkimlər SSRİ-də ilk dəfə infeksiyanı 1987-ci ilin yayında təsdiqlədilər. Zaporozhyedən olan mühəndis

və hərbi tərcüməçi Vladimir Krasıçkov SSRİ-nin ilk rəsmi qeydiyyatdan keçmiş QİÇS xəstəsi hesab olunurdu. O, 1981-ci ildən 1984-cü ilə qədər Tanzaniyada səfirliyində çalışıb. Tanzaniyada xidmət edərkən QİÇS daşıyıcısı ilə cinsi əlaqədə olub. O, Moskva yoluxucu xəstəliklər xəstəxanasına yerləşdiriləndə artıq xəstəliyin son mərhələsində olub.

Krasıçkov müxtəlif simptomlarla dəfələrlə tibbi yardıma müraciət edib, lakin yalnız 26 fevral 1987-ci ildə ona qəti diaqnoz qoyulub. Krasıçkovun bütün cinsi partnyorları müəyyən edilib və HIV üçün test edilib. Onlardan beşinin testi müsbət çıxıb. Növbəti bir neçə ili o, Moskvanın şərqində - Sokolina Qoradakı xəstəxanada keçirib və daha sonra ölüb.

QİÇS-in ilk dəfə yoluxmuş anadan uşağa ötürülməsi faktı

SSRİ-də QİÇS-lə əlaqəli ilk ölümlərdən biri 1988-ci ildə Odessada professor Andrey Kozlov tərəfindən qeydə alınıb. Onun xəstəsi anası virusa cinsi yolla yoluxmuş və virusu ana südü ilə uşağa ötürmüş bir uşaq idi. Bu hadisədən sonra uşaqlar daha tez-tez HIV-ə görə müayinə olunmağa başladılar. İlk xəstələrin

dir”. Bunu son olaraq Səhiyyə Nazirliyi Respublika QİÇS-lə Mübarizə Mərkəzinin Monitorinq və qiymətləndirmə şöbəsinin müdiri Günel Babayeva deyib.

Bildirilib ki, onlardan 70%-i kişilər, 30%-i isə qadınlardır: “Xüsusilə vurğulamaq istərdim ki, İİV-ə yoluxmaya yüksək meyli risk qrupları, həmçinin ümumi əhali arasında məq-

tədqiqatı göstərdi ki, QİÇS cinsi əlaqə və qan vasitəsilə, eləcə də yoluxmuş anadan uşağa ötürülür. Bu, yalnız marjinal qrupların infeksiyaya həssas olduğu fikrini aradan qaldırdı. Gənclər, qadınlar və uşaqlar risk altında idilər.

1988-ci ildə Sovet İttifaqında ilk kütləvi QİÇS epidemiyası Kalmıkiyanın paytaxtı Elistada qeydə alınıb: virus 70-dən çox uşağa və bir neçə yetkin şəxsə aşkar edilib. Infeksiya sonradan Kalmıkiya ilə həmsərhəd bölgələrə - Rostov və Volqoqrad vilayətlərinə və Stavropol diyarına yayılıb. 1989-cu ilin ortalarına qədər yoluxanların ümumi sayı 270-i keçib. Səhiyyə Nazirliyinin məlumatına görə,

sə dönlü şəkildə icra olunan və həyata keçirilən müxtəlif istiqamətli əks-epidemik və profilaktik tədbirlərin nəticəsidir ki, Azərbaycan, Şərqi Avropa və Mərkəzi Asiya regionuna daxil olan ölkələr arasında QİÇS-in yayılma göstəricisi ən aşağı olan ölkələrdəndir. Xəstəliyə qarşı mübarizə dövlətimizin səhiyyə siyasətində mühüm yer tutur və bu sahədə aparılan fəaliyyətlər bir neçə əsas istiqamət üzrə sistemli şəkildə həyata keçirilir.

Ölkədə 2006-cı ildən etibarən tətbiq edilən antiretrovirus müalicə proqramı çərçivəsində hazırda on mindən çox şəxs daimi nəzarət və müalicə altındadır. İİV-lə yaşayan şəxslərə tətbiq edi-

təkrar cinsi əlaqə zamanı HIV-ə yoluxmuşdu. Gayevskaya ilk simptomları ilə 1985-ci ildə xəstəxanaya müraciət edib. Lakin 1988-ci ilə qədər heç kim onun QİÇS xəstəliyinə yoluxduğundan şübhələnməmişdi. Sonrakı illərdə o, müalicə almış və bu müddət ərzində 1988-ci ildə testdən keçmiş və nəticəsi mənfi olmuşdu. Olqa 1988-ci ilin sentyabrında pnevmoniyadan vəfat edib. Gayevskaya yalnız ölümündən sonra QİÇS diaqnozu qoyuldu.

epidemiya Elista tibb işçilərinin steril olmayan şprislərdən istifadə etməsi səbəb olub. Lakin kütləvi yoluxma hadisəsi heç vaxt araşdırılmadı və hadisə 2011-ci ildə bağlanıb.

Azərbaycanda cəmi 11 min 58 nəfər?

“Azərbaycanda ilk QİÇS-ə yoluxmuş şəxs 1987-ci ildə aşkarlanıb. Ümumilikdə, 1987-ci ildən 2025-ci ilin ikinci rübünün sonunadək 11058 nəfər Azərbaycan vətəndaşı Səhiyyə Nazirliyi Respublika QİÇS-lə Mübarizə Mərkəzində rəsmi qeydiyyatda-

lən antiretroviral müalicə infeksiyanın inkişafının qarşısını almaqla yanaşı, yoluxduruculuğun azalmasına da səbəb olur, belə ki, müalicədə olan İİV-lə yaşayanlarda virusun səviyyəsi qanda müəyyən olunmayan səviyyəyədək endiyi üçün İİV-in yoluxmuş şəxslərdən başqalarına ötürülmə riski minimuma enir”.

Sonda qeyd edək ki, 1 dekabr Ümumdünya QİÇS Günüdür və “Qlobal həmrəylik, ortaq məsuliyyət” şüarı altında qeyd olunur.

✉ **Emil SALAMOĞLU,**
 “Yeni Müsavat”-in redaktoru

ABŞ vitse-prezidenti Ceyms Di Vensin Azərbaycana səfəri ərəfəsində onun haqqında "Yeni Müsavat" qəzetinin "Persona" rubrikasında geniş yazı dərc etmişdik. Vens artıq Ermənistandan sonra Azərbaycana gəlib. Elə bu ərəfədə "Politico" nəşri Vensin yaxın silahdaşı, ABŞ milli təhlükəsizlik müşavirinin müavini Endi Beyker haqqında sensasion yazı hazırlayıb.

Nəşrin qeyd etdiyinə görə, Beyker Vensin xarici siyasət baxışlarının və Ağ Evin ən mühüm milli təhlükəsizlik qərarlarının, xüsusən

Ağ Evin "boz kardinalı"

Ceyms Di Vens və ABŞ Milli Təhlükəsizlik müşavirinin müavini Endi Beykeri nə birləşdirir?

silə də ABŞ-nin Avropa müttəfiqləri ilə bağlı siyasətinin formalaşmasında mühüm rol oynayır. Bildirilir ki, Vensin 2025-ci ilin fevralında Münhen Təhlükəsizlik Konfransında etdiyi qalmaqallı çıxışın hazırlanmasına da məhz Beyker kömək edib. O, həmçinin ABŞ-nin yeni Milli Təhlükəsizlik Strategiyasının hazırlanmasında əsas fiqurlardan biri olub.

Yeri gəlmişkən, Vensin Trampın ətrafındakı "dərindən dövlət" adamı olması ilə bağlı ehtimallar da mövcuddur. Təsədüfi deyil ki, Trampı yaxın keçmişdə faşist adlandıran Vensin hakimiyyətin ikinci şəxsi elan edilməsi hətta Trampın öz tərəfdarları arasında belə ciddi çəşqınlıq yaratmışdı.

Donald Tramp 15 iyul 2024-cü ildə Vensi rəsmi olaraq vitse-prezidentliyə namizəd elan edərkən bu seçimi ilə bağlı yazırdı:

"Çox düşündükdən və təhlil etdikdən sonra, eləcə də onun bir çox istedadlarını nəzərə alaraq, ABŞ-nin vitse-prezidenti olmaq üçün ən uyğun şəxsin Ohayo ştatının senatoru Vens olduğuna qərar verdim." Tramp vitse-prezidentliyə namizədin tərcümeyi-halını da qürurla təqdim etmişdi:

"Vens ölkəmizə Dəniz Piyadaları Korpusunda şəərəflə xidmət edib, Ohayo Dövlət Universitetini və Yel Hüquq Məktəbini əla qiymətlərlə bitirib".

"Yeni Müsavat" xatırla-

dır ki, 1984-cü il avqustun 2-də Ohayo ştatının Middltaun şəhərində anadan olan Vensin həyatı asan olmayıb. Valideynləri o, altı yaşında olarkən boşanıblar. Anası tibb bacısı işləyib və reseptlə verilən dərmanlardan istifadə nəticəsində narkotik asılılığı yaranıb. Vens 12 yaşında olarkən anası həbs edilib və o, ana tərəfdən baba və nənəsinin himayəsinə verilib.

Orta məktəbi 2003-cü ildə Middltaun şəhərində bitirdikdən sonra Vens ABŞ Dəniz Piyadaları Korpusunda xidmətə başlayıb. O, orduda dörd il xidmət edib, 2005-ci ildə isə hərbi müxbir kimi İraqa göndərilib və ictimaiyyətlə əlaqələr bölməsində çalışıb. Xidməti başa vurduqdan sonra nümunəvi davranışına və hərbi nailiyyətlərinə görə medallarla təltif olunub.

Sonradan Ohayo Ştat Universitetinə daxil olub və 2009-cu ildə politologiya və fəlsəfə üzrə bakalavr dərəcəsi alıb. 2013-cü ildə isə Yel Hüquq Məktəbini bitirib. Hüquq təhsilini başa vurduqdan sonra ABŞ-nin Apelyasiya Məhkəməsinə hüquq katibi kimi çalışıb. Daha sonra bir neçə nüfuzlu hüquq firmasında vəkili kimi fəaliyyət göstərüb.

2016-cı ildə uşaqlıqda yaşadığı yoxsulluq və çətinliklərdən bəhs edən "Hillbilli Elegiyası: böhran şəraitində bir ailənin və mədəniyyətin hekayəsi" adlı xatirə kitabını nəşr etdirib. Kitab

ABŞ-də böyük rezonans doğuraraq bestsellərə çevrilib. 2020-ci ildə kitab əsasında Ron Hovardın rejissorluğu ilə eyniadlı film çəkilib.

Seçki kampaniyası zamanı Vens Trampın oğlunun və İlon Maskın dəstəyini qazanıb. 20 yanvar 2025-ci ildə Ceyms Di Vens and içərek ABŞ-nin vitse-prezidenti olub.

Vensin siyasi çəkisinin artdığı bir vaxtda onun yaxın kadri haqqında "Politico"-nun yazı dərc etməsi diqqət çəkir. Nəşr hətta bildirir ki, Tramp administrasiyasının xarici siyasətini anlamaq üçün Endi Beyker açar fiqurdur.

Endryu Kollison Beyker 1980-ci il mayın 22-də Kaliforniya ştatının Sonoma şəhərində anadan olub və San-Fransiskoda böyüyüb. Kaliforniya Universitetinin (Berkli) tarix fakültəsini bitirib, daha sonra Oksford Universitetində beynəlxalq münasibətlər üzrə təhsil alaraq 2007-ci ildə magistr və doktorluq dərəcələrini əldə edib. Beş il müəllim kimi fəaliyyət göstərüb. Beykerin doktorluq dissertasiyası liberal beynəlxalq nizamın formalaşmasına həsr olunub.

2010-cu ildə Beyker diplomatik xidmət əməkdaşlığı kimi ABŞ Dövlət Departamentində fəaliyyətə başlayıb. O, Əfqanıstanda və NATO-nun Brüsseldə yerləşən mənzil-qərargahında çalışıb. 2023-cü ildə Ohayo

ştatından senator Ceyms Di Vens Beykeri milli təhlükəsizlik üzrə müşaviri təyin edib.

Bu vəzifədə olduğu müddətdə Beyker Vensi Ukraynaya hərbi yardımın əleyhinə mövqe tutmağa təşviq edib, Rusiya-Ukrayna müharibəsində NATO-nun genişlənməsini əsas səbəblərdən biri kimi qiymətləndirib. 2025-ci ilin yanvarında isə Vens Beykeri rəsmi olaraq ABŞ milli təhlükəsizlik müşavirinin müavini təyin edib.

Trampın birinci prezidentlik dövründə Milli Təhlükəsizlik Şurasının aparat rəhbəri olmuş Aleksandr Qrey Beykeri "xarici siyasət intellektuali" kimi xarakterizə edib.

Beyker ABŞ-in İranın nüvə obyektlərinə endirdiyi zərbələri izləyən yüksək vəzifəli rəsmilər sırasında olub, Yəməndəki hərbi əməliyyatların planlaşdırılmasında, Hindistan-Pakistan münasibətlərinə reaksiyada və Tramp administrasiyasının Milli Təhlükəsizlik Strategiyasının hazırlanmasında iştirak edib.

"Politico" yazır ki, Beyker ABŞ-nin lazımsız xarici təşəbbüslərinə qarşı çıxır və Ukraynaya geniş hərbi dəstək vermədən Rusiya-Ukrayna münaqişəsinin həllini mümkün sayır. Avropalı rəsmilərdən biri nəşrə bildirib ki, Beyker "Rusiyanın gücünü və təsir imkanlarını həddindən artıq qiymətləndirir".

Yəhudi təşkilatlarının təmsilçiləri Bakıya niyə gəlib?

Amerika Yəhudi Təşkilatlarının Prezidentləri Konfransının ölkəmizdə səfərdə olan nümayəndə heyəti görüşlərini davam etdirirlər. Yada salaq ki, nümayəndə heyətinə konfransın sədri Betsi Berns Korn rəhbərlik edir.

Amerika Yəhudi Təşkilatlarının Prezidentləri Konfransı (Conference of Presidents of Major American Jewish Organizations) ABŞ-də fəaliyyət göstərən yəhudi təşkilatlarını birləşdirən ən nüfuzlu qurumlardan biri hesab olunur. 1956-cı ildə yaradılan konfrans ABŞ hökuməti qarşısında yəhudi icmasının mövqelərini koordinasiya edən əsas platforma kimi çıxış edir.

Konfrans II Dünya müharibəsindən sonrakı dövrdə, İsrail dövlətinin yaradılması və Yaxın Şərqdə geosiyasi proseslərin sürətlənməsi fonunda təsis olunub. Əsas məqsəd ABŞ-dəki yəhudi təşkilatlarının parçalanmış mövqelərini vahid siyasi xəttə çevirmək və bu mövqeni Ağ Ev, Konqres və beynəlxalq institutlar qarşısında təmsil etmək idi.

Konfrans birbaşa lobbizmə təşkilatı olmasa da, onun təsiri əsasən koordinasiya gücündən qaynaqlanır. Müxtəlif ideoloji baxışlara malik yəhudi təşkilatlarını ortaq mövqedə birləşdirməsi ABŞ siyasətçiləri üçün bu qurumu mühüm tərəfdaşa çevirir.

Xüsusilə Konqresdə İsrailə hərbi və maliyyə yardımının davam etdirilməsi, İranın nüvə proqramına qarşı sərt mövqenin qorunması və Yaxın Şərqdə ABŞ-nin strateji maraqları ilə bağlı məsələlərdə konfransın mövqeləri diqqətlə nəzərə alınır.

Konfransın fəaliyyətində İsrail dövləti mərkəzi yer tutur. Qurum özünü ABŞ yəhudi icmasının İsrailə siyasi və mənəvi dəstəyinin əsas koordinatoru kimi təqdim edir. Bu səbəbdən konfrans tez-tez İsrail hökumətinin təhlükəsizlik siyasətini müdafiə edən bəyanatlarla çıxış edir.

Bununla belə, son illərdə İsrailin daxili siyasəti, məhkəmə islahatları və Fələstin məsələsi ətrafında konfrans daxilində də müəyyən fikir ayrılıqları müşahidə olunur.

Məlumat görə, konfrans Azərbaycana əsasən İsrailin strateji tərəfdaşı kimi yanaşır. Enerji, təhlükəsizlik və regional əməkdaşlıq sahələrində Bakı-Təl-Əviv münasibətləri bu qurumun üzv təşkilatları tərəfindən müsbət amil kimi qiymətləndirilir.

Ekspertlərin fikrincə, İran amili də konfransın Azərbaycana münasibətində mühüm rol oynayır. İranın regionda təhlükə mənbəyi kimi dəyərləndirilməsi fonunda Azərbaycanın Qərb və İsrailə əməkdaşlığı strateji üstünlük hesab olunur.

2011-ci ildə Beyker doktorluq dissertasiyası əsasında "Müharibədən sonrakı nizamın qurulması: ABŞ hegemonluğunun formalaşması və Soyuq müharibənin mənşəyi" adlı kitabını nəşr etdirib.

Mənbələrin bildirdiyinə görə, Beyker ABŞ xarici siyasətinin Amerika xalqının

deyil, daha çox elit maraqların xidmətində olduğuna inanır. Ağ Ev rəsmisi isə qeyd edib ki, "Endi Beyker prezident Trampın milli təhlükəsizlik komandasının vacib üzvüdür və "Amerika birinci" prinsipinə əsaslanan realist xarici siyasətə sadıqdır".

□ "Yeni Müsavat"

Bələdiyyələr daha torpaq sata bilməyəcək

Ekspert deyir ki, bələdiyyələr yerli icmaların maraqlarını qoruyan idarəetmə institutu kimi yenidən formalaşmalıdır

Bələdiyyələrin qanunsuz torpaq ayırmaları ilə bağlı qərarları ləğv edilib. Bu, Milli Məclisin Regional məsələlər komitəsinin fevralın 10-da keçirilən iclasında Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarəti həyata keçirən orqanın (Ədliyyə Nazirliyi) illik məruzəsində öz əksini tapıb.

Bildirilib ki, inzibati nəzarət tədbirləri çərçivəsində ümumilikdə 3142 ha torpaq sahəsinin qanunsuz ayrılmasına dair bələdiyyə aktlarının ləğv edilməsi məqsədilə nazirlik tərəfindən bələdiyyələrə təklif və ya məhkəmələrə iddialar verilib. Nəticədə 3121 ha torpaq sahəsinin icarəyə, 21 ha torpaq sahəsinin isə mülkiyyətə verilməsi haqqında qanunsuz qərarlar ləğv edilib.

2025-ci il ərzində öyrüş sahələrinin qanunsuz olaraq ayrı-ayrı şəxslərə ayrılması, zəbt olunması və digər pozuntulara qarşı qanunamüvafiq tədbirlər davam etdirilib, nəticədə 2057 ha öyrüş sahəsi ilə bağlı qanunsuz bələdiyyə aktları inzibati nəzarət orqanının təklifləri və ya məhkəmələrə verilmiş iddialar əsasında ləğv olunub və ya dəyişdirilib.

Bəs bu bələdiyyələrin yenilənməsi üçün hansı addımlar atılmalıdır?

Beynəlxalq idarəetmə sistemləri üzrə mütəxəssis, iqtisadçı Asif İbrahimov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat" a fikrini bölüşüb: "2000-ci illərin əvvəllərində Azərbaycan AŞ PA-ya üzv olmaq istəyəndə hökumətin qarşısına bir sıra tələblər qoyulmuşdu. Bunlardan biri də

"de-çentralizasiya" idi, bizim dilə çevirsək, hakimiyyətin əks-mərkəzləşməsi deməkdir. Yeni söhbət bir çox səlahiyyətlərin yerli özünüidarəetmə orqanlarına ötürülməsindən gedir. Həmin ərəfədə "Bələdiyyələrin statusu haqqında" AR Qanunu və "Bələdiyyələrin maliyyə əsasları haqqında" AR qanunu qüvvəyə mindi. Ancaq həmin islahatlarla formalaşdırılmış bələdiyyələrin fonunda "yarımçıq doğulmuş uşaq" mənzərəsi yarandı. Üfüqi və şaquli məsuliyyətlərin düzgün bölüşdürülməməsi, bəzi yerlərdə faktiki səlahiyyətlərin olmaması, bəzi sahələrdə isə əksinə, lazımından artıq səlahiyyətlərin verilməsi bu "yarımçıq doğulmuş uşağın" fəaliyyətində ciddi nöqsanların olmasını ortaya çıxartdı. Hətta bir vaxtlar bələdiyyə ərazisində çıxan təbii sərvətlərin də çıxarılması və satışı üzrə icazələr məhz bələdiyyələrə verilmişdi. Sonradan məcburən bir çox səlahiyyətlər bələdiyyələrdən alındı, digər dövlət qurumlarına və ya yeni yaradılmış agentliklərə, regional idarələrə verildi. Konkret bu məsələ üzrə də onu deyim ki, bələdiyyələrin qanunsuz torpaq ayırmaları ilə bağlı minlərlə hektar əhatə edən qərarların ləğv edilməsi göstərir ki, söhbət tək-

cə hüquqi savadsızlıqdan yox, illər ərzində formalaşmış sistemli sui-istifadə mexanizmindən, eyni mexanizmlərin düzgün tətbiq edilməməsinin nəticəsidir. 3142 hektar torpaq üzrə qəbul edilmiş qərarların demək olar hamısının qanunsuz sayılması bələdiyyə institutunun torpaq idarəçiliyi funksiyasını faktiki olaraq yerinə yetirə bilmədiyini açıq şəkildə ortaya qoyur".

Ekspert qeyd edir ki, xüsusilə öyrüş sahələrinin kütləvi şəkildə ayrı-ayrı şəxslərə verilməsi göstərir ki, bələdiyyələr ictimai marağı deyil, qısamüddətli maliyyə və fərdi maraqları üstün tutublar: "Öyrüş torpaqları kənd təsərrüfatının, heyvandarlığın və regionlarda sosial sabitliyin əsas dayağı olduğu halda, bu sahələrin özbaşına bölüşdürülməsi faktiki olaraq kənd təsərrüfatına qarşı idarəetmə səhlənkarlığıdır.

Məsələnin daha ciddi tərəfi ondan ibarətdir ki, qanunsuz qərarların ləğvi əksər hallarda yalnız formal xarakter daşıyır. Qərar ləğv olunur, lakin onu qəbul edən bələdiyyə sədri və üzvləri real məsuliyyət daşımır. Bu isə hüquqi cəzasızlıq mühiti yaradır və qanunsuzluqların davam etməsinə şərait yaradır. Faktiki olaraq bələdiyyə torpaqla bağlı risk edir, amma itirən tərəf cəmiyyət olur".

Asif İbrahimova görə, bu vəziyyət onu deməyə əsas verir ki, bələdiyyələrin torpaq satışı və mülkiyyətə verilməsi səlahiyyəti təxirəsalınmaz şəkildə ləğv edilməlidir: "Torpaq satışı yerli özünüidarənin inkişafı yox, onun korrupsiya risklərinin əsas mənbəyinə çevrilib. Bələdiyyələrin maliyyə çatışmazlığını torpaq hesabına kompensasiya etməsi nə hüquqi, nə də sosial baxımdan qəbulolunandır.

Eyni zamanda torpaqla bağlı bələdiyyə qərarlarının mərkəzləşdirilmiş elektron nəzarət sistemi olmadan qəbul edilməsi idarəetmədə ciddi boşluq yaradır. Kadastr, əmlak və hüquqi qeydiyyat qurumları ilə real vaxt rejimində uzlaşdırılmayan hər bir qərar potensial qanunsuzluq mənbəyidir və bu mexanizm dəyişmədikcə oxşar hallar davam edəcək.

Yaranmış mənzərə göstərir ki, bələdiyyələr torpaq satan struktur yox, yerli icmaların maraqlarını qoruyan idarəetmə institutu kimi yenidən formalaşdırılmalıdır. Əks halda, qanunsuz torpaq ayırmaları ilə bağlı bu gün açıqlanan rəqəmlər istisna yox, davamlı statistika olaraq qalacaq. Qısacası, gələcəkdə belə halların qarşısının alınması məqsədilə kompleks tədbirlər həyata keçirilməlidir. Qanunvericiliyə yenidən baxılmalı, de-çentralizasiya prinsipləri əsas götürülərək üfüqi və şaquli məsuliyyətlər yenidən bölüşdürülməli, ümumiyyətlə kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqların satışı qadağan edilməli, yalnız icarəyə verilməlidir. Bu torpaqlar bələdiyyələrin balansında qalsa belə, torpağın aqibəti ilə bağlı verilmiş vahid elektron portal əsasında müvafiq qurumlar tərəfindən təsdiq edilməlidir".

□ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni Müsavat"

Amnistiyanın sevindirdiyi 15 min adam - davamı olacaq

Beş mindən çox məhkumun azadlığa çıxması cəzaçəkmə müəssisələrinin yükünü azaldacaq "Konstitusiya və Suverenlik İli" ilə əlaqədar verilmiş amnistiya aktı 15.119 şəxsə tətbiq edilib. Əfv olunanlardan 5.148 nəfəri müddətli həbs cəzasından, 8.914 nəfəri isə həbslə bağlı olmayan cəzalardan azad edilib. Bundan əlavə, azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilmiş 1045 şəxsin cəzası altı ay azaldılıb. Daha 12 nəfər cinayət məsuliyyətindən (ədliyyə orqanlarının istintaq yurisdiksiyası altında) azad edilib.

İslah müəssisələrində cəza çəkənlərdən 15 nəfəri Böyük Vətən Müharibəsində iştirak etdiklərinə görə, 15 nəfəri isə əfv fərmanı verildiyi tarixə qədər 60 yaşına çatdıqlarına görə azadlığa buraxılıb. Əfv olunanlardan 1216-sı ciddi ictimai təhlükə törətməyən cinayətlər, 13054-ü az ağır cinayətlər, 849-u isə ağır cinayətlər törədib.

Əfv olunanlardan 14345-i kişi (18-i yetkinlik yaşına çatmayan) və 774-ü qadındır.

Əfv tətbiqi davam edir.

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri, hüquq üzrə fəlsəfə doktoru Çingiz Qənizadə "Yeni Müsavat" a açıqlamasında bildirib ki, əfv sərəncamının 19 min 200 nəfərə şamil edilməsi nəzərdə tutulurdu: "Hazırda isə onlardan 15.119 şəxsə tətbiq edilib. Ədliyyə Nazirliyi və onun Penitensiar xidməti üzərlərinə düşən vəzifəni layiqincə yerinə yetiriblər və davam edirlər.

Məhkumların sayı nəzərdə tutulan limitdən artıq idi. Bu da təbii ki, həbsxanalarda nəzarət işinin çətinləşməsinə səbəb olurdu, həm də məhkumların qanunla onlara verilən hüquqları müəyyən qədər çətinliklə reallaşdırı. Məhkumlar konkret yer sayından çox olduqlarına görə onların şərait səviyyəsini gündəmdə saxlamaq asan olmurdu. Bu baxımdan amnistiya aktının olması vacib və gözlənilən idi. Əfv sərəncamının icrasının bitməsinə bir neçə ay var, amma göründüyü kimi, icraın böyük hissəsi yerinə yetirilib. Güman edirəm ki, yaxın vaxtlarda sərəncamın icrası yaxın vaxtlarda tamamlanacaq".

Konstitusiya Araşdırmaları Fondunun rəhbəri Əliməmməd Nuriyev "Yeni Müsavat" a açıqlamasında deyib ki, 2 ay müddətinə amnistiya aktının 15.119 şəxsə tətbiq edilməsi icranın yüksək səviyyədə təşkilini göstərir: "Amnistiya aktının ən riskli məsələsi də məhz onun icrası idi. Bu baxımdan rəqəmlər də ortaya maraqlı məqamları çıxarır. Amnistiya yalnız azsaylı təhlükəsiz kateqoriyaya yox, qanunda nəzərdə tutulmuş geniş çevrəyə şamil olunub. Məhkəmə və icra qurumları arasında bu məsələdə çox yaxşı koordinasiya yaranıb. Nəticədə icra prosesi nəzərdə tutulan müddətə və daha tez həyata keçirilib.

Amnistiya aktının icra xüsusiyyəti odur ki, fərdi qiymətləndirmə ilə aparılır. Yeni avtomatik mexanizm deyil. Məsələnin humanitar və sosial aspektinə də diqqət yetirək. 15 mindən artıq şəxsə tətbiq edilibsə, bu, 15 min ailə, sosial mühit deməkdir. 15 min şəxs yeni həyata başlayıb".

Ə.Nuriyev bildirir ki, şəxs barəsində amnistiya aktı doğru tətbiq edilməzsə, onun şikayət vermə imkanı var: "Bu, amnistiya aktında nəzərdə tutulur. Ona görə də biz qarşdakı müddətdə şikayətlərlə qarşılaşa bilərik. Ümumilikdə isə hazırkı şəraitdə amnistiya aktının belə icra olunması məsələyə peşəkar yanaşma, həm də bu aktın məsuliyyətlə icra olunmasını göstərir.

5 mindən çox məhkumun azadlıqdan məhrumetmə cəzasından azad edilərək, azadlığa çıxması cəzaçəkmə müəssisələrinin yükünün azalmasına gətirib çıxarır. Bu müəssisələrdə müəyyən bir sıxlıq var idi. Sıxlığın azalması həm məhkum axınının yüksək səviyyədə idarə edilməsinə, həm də məhkumlarla personal arasında münasibətlərin yaxşılaşmasına kömək edir. Yerlər azalırsa, yerdə qalan məhkumların saxlanma şəraiti də yaxşılaşacaq və intizamına müsbət təsir göstərəcək. Eyni zamanda məhkumlara dövlətin çəkdiyi xərc də azalır".

Qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyevin "Konstitusiya və Suverenlik İli" münasibətilə Milli Məclisə təqdim etdiyi amnistiya qərarının layihəsi əhatə dairəsinə görə Azərbaycanın müstəqillik dövründə ən genişmiqyaslı amnistiya sənədi kimi qiymətləndirilir. Amnistiya aktının ümumilikdə 20 mindən çox şəxsə şamil ediləcəyi gözlənilir. Qeyd edək ki, indiyə kimi 13 amnistiya aktı qəbul edilib.

□ **Sahənə RƏHİMLİ,**
"Yeni Müsavat"

Azərbaycanda dövlət müəssisələrinin xalis mənfəətdən dividend ödəməyə başlayacaqları tarix məlum olub.

“Yeni Müsavat” Maliyyə Nazirliyinə istinadən xəbər verir ki, dividend siyasəti qaydalarına əsasən,

sədilə təsdiq edilib.

Maliyyə Nazirliyindən verilən məlumata görə, məqsəd dövlət vəsaitindən səmərəli istifadə edilməsi, dövlət şirkətlərində şəffaflığın artırılması, dövlət müəssisələrinin xalis mənfəəti və

və 2026-cı il üçün təsdiq edilmiş büdcələrini də 2026-cı il aprelin 30-dək nazirliyə təqdim edəcəklər.

Qeyd edək ki, dövlətə məxsus, həmçinin səhmlərində dövlətin payı olan müəssisələrdən dövlətə di-

də tutulur. Lakin son illərin təcrübəsinə əsasən real ödənişin daha yüksək olacağını söyləmək olar. Belə ki, 2024-cü ildə ABB büdcəyə proqnozla müqayisədə 19,4 milyon manat və ya 12,9 faiz çox olmaqla 169,4

BVF-nin Azərbaycan üzrə rəhbəri ilə görüş

Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyində Beynəlxalq Valyuta Fondunun Azərbaycan üzrə missiyasının rəhbəri Anna Bordonun başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüş olub.

Bu barədə nazirlikdən məlumat verilib.

Görüşdə əmək və əhəlinin sosial müdafiəsi naziri Anar Əliyev son illər ölkəmizdə aparılan sosial islahatların uğurlarını diqqətə çatdırıb. Prezident cənab İlham Əliyevin tapşırıqları əsasında son 7 ildə icra olunan 5 sosial islahat paketi nəticəsində sosial ödənişlərdə, o cümlədən pensiyalarda baş verən ciddi artımlar qeyd edilib.

Dövlətimizin başçısının yeni sərəncamı ilə pensiyaların bu ilin əvvəlindən indeksləşdirilərək daha 9,3 faiz artırıldığı, pensiya təminatı sistemində humanist yanaşmaların tətbiqi istiqamətində atılan addımlardan bəhs olunub. Sosial təminat sahəsi üzrə son illər yaradılan rəqəmsal xidmətlər, proaktiv təyinat mexanizmləri diqqətə çatdırılıb.

Ölkəmizin əmək bazarındakı inkişaf meyilləri, əmək müqavilələrinin sayında ildən-ilə davam edən artım dinamika, icra olunan aktiv məşğulluq proqramları, peşə və kvalifikasiya standartlarının hazırlanaraq təsdiqlənməsi işləri barədə məlumat verilib. Əmək qanunvericiliyindəki son yeniliklər, qadınların məşğulluq imkanlarının artırılması üçün atılan addımlar, gənclərin məşğulluğuna yönəlmiş layihələr qeyd olunub.

Missiya ilə görüşdə ölkəmizdə pensiya təminatı sahəsində islahatlara və əmək bazarındakı son yeniliklərə dair fikir mübadiləsi aparılıb.

Daha sonra əmək və əhəlinin sosial müdafiəsi nazirinin müavini Rəşad Mustafayevin iştirakı ilə keçirilən görüşdə Beynəlxalq Valyuta Fondunun nümayəndə heyəti tərəfindən Azərbaycanın əmək bazarının təhlilinə dair təqdimat edilib.

rük, dövlət rüsumu, dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslər və dövlət adından yaradılan publik hüquqi şəxslər üzrə dividendlərin və digər büdcə daxilolmalarının, habelə audit, mühasibat uçotu (o cümlədən dövlət maliyyə və qeyri-maliyyə aktivlərinin uçotu), dövlət maliyyə nəzarəti, inzibati cərimələr üzrə daxilomalara dair məlumatların düzgünlüyünə nəzarət, dövlət xəzinədarlığı, dövlət borcu və maliyyə öhdəliklərinin idarə edilməsi sahələrində dövlət idarəetməsinin optimallaşdırılması, analitik təhlillər aparılması, proqnozların və hesabatların hazırlanması və göstərilən xidmətlərin keyfiyyətinin yüksəldilməsidir.

Maliyyə Nazirliyi sistem vasitəsilə həmçinin dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərin və

dövlət adından yaradılan publik hüquqi şəxslərin vəsaitinin əldə edilməsi və təyinatı üzrə məqsədli və səmərəli xərclənməsi üzərində dövlət maliyyə nəzarətinin həyata keçirilməsini təmin edəcək.

Yeri gəlmişkən, bir sıra dövlət müəssisələri son illəri irihəcmli xalis mənfəətlə başa vurublar. Belə ki, AZAL 2024-cü ili 216 milyon 666 min manat, “Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” QSC (ASCO) 14.5 milyon manat, “Azərenerji” ASC 173 milyon 834 min manat, Azərişiq ASC 15 milyon 553 min manat, “Azərpoçt” 73,5 milyon manat xalis mənfəətlə başa vurublar.

Effektiv nəzarət mexanizmləri vasitəsilə səmərəliliyin təmin olunması çox sayda dövlət müəssisəsi, həmçinin dövlətin payçı olduğu şirkətlərdən büdcəyə dividend ödənişlərini təmin etmək kifayət qədər realdır.

□ **Dünya SAKİT,**
“Yeni Müsavat”

Dövlət nəhəngləri büdcəyə dividend ödəyəcək

Müəssisələr xalis mənfəətinin 30 faizini büdcəyə necə verəcəklər?

2027-ci ildən etibarən dövlət müəssisələri dövlət büdcəsinə xalis mənfəətinin 30 faizi məbləğində dividend ödəyəcəklər.

Divident ödənişləri cari ildən başlayaraq proqnozlaşdırılacaq və gələn ildən dövlət büdcəsinə ödəniləcək.

Mənfəəti az olan, dövlət başçısı tərəfindən müddətli azad edilən, səhmləri xarici birjaların listingində olan və cəmi kapitalı nizamnamə kapitalından az olan dövlət müəssisələri isə müvafiq dövr üzrə dövlət büdcəsinə dividend ödənişlərindən azad edilir.

Qeyd edək ki, dekabrın 29-da Prezident İlham Əliyev dövlətə məxsus şirkət və qurumların büdcə layihələri, gəlir və xərclərinin icrasına nəzarət, eləcə də dövlətə məxsus şirkətlərin xalis mənfəətinin bölüşdürülməsi və dividend siyasətinə aid qaydaları təsdiqləyib. Həmin qaydalar “Dövlət maliyyəsinin səmərəli idarə edilməsinin təşkili ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında” 25 avqust 2025-ci il tarixli Prezident Fərmanının icrasını təmin etmək məq-

dividendlərə nəzarətin təmin olunmasıdır.

Qaydalara əsasən dövlət şirkətlərində büdcəyə əməl olunması monitorinq ediləcək, icra göstəriciləri təhlil olunacaq. Həmçinin dövlət müəssisələri tərəfindən dövlət büdcəsinə xalis mənfəətdən minimum 30 faiz məbləğində dividend ödəniləcək.

Nazirlik bildirir ki, dövlət müəssisələri 2026-cı il aprelin 1-dən etibarən müəyyən edilmiş forma və müddətlərdə büdcə göstəricilərini və İFRS-ə uyğun maliyyə hesabatlarını Maliyyə Nazirliyinə təqdim etməlidir.

Öz növbəsində Maliyyə Nazirliyi illik və ortamüddətli büdcə layihələrinin və proqnozlarının, habelə illik gəlir və xərclər smetalarının necə icra edilməsini monitorinq edəcək, habelə aparılmış təhlillərin nəticələri barədə bu ildən başlayaraq rübdə bir dəfə olmaqla ölkə başçısına məlumat təqdim edəcək.

Bundan başqa, sözügedən fərmana əsasən dövlət müəssisələri əvvəlki illər üzrə maliyyə hesabatlarını

divident ödənilməsi uzun illərdir problem olaraq qalmaqdadır. 2020-ci ildə koronavirus pandemiyasından sonra dövlətin payçı olduğu Azərbaycan Beynəlxalq Bankından dividend ödənişləri başlasa da, digər müəssisələrlə bağlı eyni şeyi demək mümkün deyil. Bir sıra gəlirli sahələrdə aparıcı rola malik dövlət müəssisələri nəinki dividend ödəmir, hətta büdcədən bu və ya digər yollarla vəsait alırlar, onların xarici maliyyə-kredit təşkilatları qarşısındakı öhdəlikləri də dövlət büdcəsi hesabına ödənilir. Belə müəssisələrin maliyyə fəaliyyətinin şəffaflaşdırılması, səmərəliliyin artırılması və sair istiqamətdə bir sıra addımlar atılsa da, dividend ödənişləri ilə bağlı irəliləyiş müşahidə olunmur.

Yeri gəlmişkən, 2024-cü ildə ilk dəfə SOCAR dövlət büdcəsinə dividend ödənişi proqnozuna tam əməl edərək 408 milyon manat köçürüb.

Bu il ikinci böyük dividend ödənişi edən ABB-nin dövlət büdcəsinə 150 milyon manat ödəməsi nəzər-

milyon manat ödəyib.

2025-ci ilin 8 ayında büdcəyə ödənilən 175,1 milyon manat dividend ödənişi də tam məbləğdə ABB tərəfindən həyata keçirilib. Həmin dövrdə SOCAR üzrə nəzərdə tutulan 462 milyon manat dividend ödənişi üzrə dövlət büdcəsinə vəsait ödənilməyib.

Palata hesab edir ki, müəssisələrin korporativ idarəetmə səviyyəsinin yüksəldilməsi, mənfəətlik göstəricilərinin artırılması, səmərəli investisiya siyasətinin həyata keçirilməsi və maliyyə şəffaflığının gücləndirilməsi dividend gəlirlərinin artımı üçün əlavə potensiala imkanlar yaradır: “Eyni zamanda qeyd edilməlidir ki, əvvəlki hesabat dövrlərini mənfəətlə başa vuran müəssisələrin, o cümlədən Azərbaycan İnvestisiya Holdinginin idarəetməsində olan “Azər-Türk Bank” ASC-nin dividend ödənişi üzrə potensialının nəzərə alınması məqsədəmüvafiq hesab edilir”.

Xatırladaq ki, 2025-ci ilin dekabrın 30-da Prezident İlham Əliyevin imzaladığı “Maliyyə Nazirliyinin fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında” Fərmanına əsasən Maliyyə Nazirliyi yanında Dövlət Müəssisələrinin Monitorinq Agentliyi yaradılıb. Agentlik dövlət mülkiyyətində olan müəssisələrin maliyyə fəaliyyətinə sistemli nəzarəti həyata keçirəcək yeni struktur kimi formalaşdırılıb. O, birbaşa Maliyyə Nazirliyinin strukturuna daxildir və əsas funksiyası dövlət müəssisələrinin büdcə intizamını, maliyyə sağlamlığını və fiskal risklərini davamlı şəkildə izləməkdir.

Bundan əlavə, yanvar ayında Prezident fərmanı ilə Rəqəmsal Dövlət Maliyyəsi İnformasiya Sisteminin əsasnaməsi təsdiqlənib. Əsasnaməyə görə, sistemin məqsədi Maliyyə Nazirliyinin fəaliyyət istiqamətlərinə aid sahələrin, o cümlədən büdcə, vergi, göm-

Uşaq və gənclərin fiziki-mənəvi inkişafı

Müəlliməsinə güllələyən şagird... Sınıf yoldaşını bıçaqlayan yeniyetmə... Qonşusunu yaralayan azyaşlı... Bu başlıqların hər birinə aid onlarla hadisə baş verib son illər ölkəmizdə. Səbəblər isə bəs deyincədir. Uşaq aqressiyası, valideyn diqqətinin azlığı və ya uşağa "olmaz" deyə bilməyən valideynlər, məktəbin günahı, müəllimin məsuliyyəti... Əslində nədir səbəb? Harada səhvə yol veririk?

Uşağın yaxın dostu kompüter olanda...

10 ölkədə 12 000 valideynlə həyata keçirilən Qlobal Uşaq və Oyun Araşdırmasına görə, uşaqların 56 faizi bir gündə orta hesabla 1 saatdan az, 19 faizi isə 30 dəqiqədən daha az açıq havada oyun oynayır. Bir saatdan daha az küçədə qalma faizi Türkiyədə 61 faiz təşkil edir. Gündə 1 saatdan daha az açıq havada qalma Birləşmiş Millətlər İnsan Haqları Yüksək Komissarlıq Ofisinin məhkumların açıq havada keçirmələrini tövsiyə etdiyi minimum müddətdən daha azdır. Dəhşəti siz özünüz düşünün.

Bəli, müasir uşaqların kompüter başında, dərstdə, kurslarda, individual hazırlıqlarda, yeni dörd divar arasında, qaranlıqda keçirdiyi dəqiqələr, saatlar günün 90 faizini təşkil edir. Onlar kompüter və telefon ekranlarını gün işığından daha çox görürlər. Alış-veriş mərkəzlərində, havasız əyləncə məkanlarında keçirdikləri zaman daha böyük bir qismi əhatə edir.

Psixoloq Təranə Mehdiyeva hesab edir ki, müasir valideynlər dəb xətrinə, bəhs-bəhsə girib, individual məşğələlərlə, kurslarla uşaqlarını yorurlar: "Uşaq beyninin informasiyanı qəbul etmə potensialı var. Ondan artıq yüklənmə sağlamlığa, qavrama qabiliyyətinə mənfi təsir edir. Gündə

ən azı 20 test edən, üstəgəl məktəb yükü, yol gərginliyi ilə yüklənən məktəblidən uğurlu nəticə gözləmək olmaz. Əksinə, uşaq çox tez bir zamanda məktəbdən də, təhsildən də, dəftər-kitabdən bezə bilər".

Müəllimlərimizin fikrincə, məktəb illərindəki uşaqlar keçid dövrünü yaşadıqları üçün bu məqama xüsusi önəm vermək lazımdır. Belə ki, həmin dönmədə olanlar onsuz da qarışıq duyğular, emosiyalar içində olurlar. Bu məqamda valideynlər onlarla daha çox vaxt keçirməli, məktəbdəki, öz dost çevrəsindəki problemlərlə maraqlanmalıdır: "Amma bu halda uşaq bütün gününü məşğələlərdə, belə demək mümkündürsə, "yad adamların" yanında, yolda keçirir. Onlar da uşağa ancaq nəyisə öyrədir, bəzən danlayır, uğurlu nəticə tələb edirlər. Bu halda uşaqlarda ciddi psixoloji yüklənmə baş verir. Onlar özlərini az qala "yarış atı" kimi hiss edirlər - daim uğurlu nəticə əldə etmək, valideynlərinin tərifini eşitmək yarış. Məktəbli uşaqlar bəzən çox kiçik bir problemi faciə kimi qarşılayırlar. Amma bu məqamda valideyni onun yaşadığı o problemdən daha çox dərsi maraqlandırır. Müasir valideynlərdə elə təsəvvür var ki, əgər uşaq yaxşı dərslər oxumursa, uğur qazana bilmərsə, onun gələcəyi məhv ola-

caq. Halbuki ciddi mənəvi problemi olan, məktəbdə həmyaşıdları ilə ünsiyyət problemi yaşayan uşaqlar gələcəkdə ən pis vərdişlərin daşıyıcısı olurlar. Odur ki, bizim valideynlərə hər zaman bir tövsiyəmiz olur - uşaqlarınıza kompüter, yarış maşını kimi yanaşmayın. Onları yükləməyin, çox tələbkar olmayın. Nəzarəti əldən qoymayın, amma "qamçı"ni əldən qoyun".

Uşaq aqressivdirsə, günah kimdədir?

Psixoloqlar bildirir ki, ümumiyyətlə, uşaq aqressivkən ona qarşı getmək olmaz. Uşaq aqressiv olan zaman valideyn əksinə, sakit, səbirlə olmalıdır. Və çalışmalıdır ki, uşaqla göz kontaktı qurulmasın. Yaxşı olar ki, valideynlər məsələyə daha soyuqcanlı yanaşsınlar. Həmin an məkanı dəyişsələr, daha yaxşı olar. Məsələn, 4 yaşında bir uşağın aqressivliyi tutubsa, bunu sakit qarşılamalı, uşağın gözlərinə baxmamalıdır. Və səs tonunu qətiyyətlə yüksəltmədən uşaqla danışmağa cəhd etməlidirlər. Əgər alınmırsa, o zaman

uşağın sakitləşməyini gözləmək lazımdır. Bəzən valideynlər uşaqla uşaq kimi rəftar edir. Bu, situasiyanı daha da gərginləşdirir və uşağın aqressiv krizis müddəti uzanır. Yəni qətiyyətlə uşağa qarşı getmək olmaz. Bu onun aqressiyasını daha da artırır. Əgər uşaq çox aqressivdirsə və bu cür hallar tez-tez baş verirsə, yaxşı olar ki, valideynlər mütəxəssisə müraciət etsinlər.

Uşaqlarda aqressiyanı yaradan əsas səbəblərdən biri fiziki və psixoloji şiddətə məruz qalmalarıdır. Bir çox ailələrdə uşaqlara qarşı fiziki şiddət var. Həm də həddindən artıq psixoloji şiddət var. Bu şiddətlərin qarşısında tənbi ki, uşaq aqressiya ilə qarşılıq verəcək. Belə desək, valideynlər uşağa nə ötürürsə, o da onu geri qaytarır. Ailə münasibətlərində qəddarlıq, zorakılıq, hörmətsizlik, ailədə tez-tez konfliktlərin olması, valideynlərin bir-birinə laqeydliyi aqressiyanın formalaşmasına təkan verir. Demək olar ki, uşaq ailədəki davranışları təkrarlayır, mübahisə etmək, münaqişələri provokasiya etmək, qəzəbini

açıq-aşkar göstərmək, diqqət cəlb etmək məqsədilə itaətsizlik və s. Valideynlərinin bir-biri ilə belə davranışı artıq uşaqlarda belə fikir formalaşdırır ki, nə isə əldə etməyin yolu budur.

Sevgiyə ac qalan uşaqlar...

Bəzi ailələrdə valideynlər uşaqlarını sevgiyə ac saxlayır, onlarla oynamır, vaxt keçirmir. Bunu bir çox bəhanə ilə əlaqələndirirlər. İşdən sonrakı yorğunluq, sosial şəbəkələrdə vaxt keçirmək və s. kimi bəhanələr. Bu səbəblərdən doğan aqressiyalarını da uşaqlarına göstərirlər. Nəticədə uşaqlar da adekvat atakla qarşılıq verirlər.

Valideynlərin daha bir səhvi uşaqlarını dinləməmək problemdir. Çox vaxt uşağa hirsənərək "səsini kəs" və ya "uşaqdı, bilmir" kimi reaksiyalar verilir. Əgər uşağı dinləsək, onda daxilə yığılmış aqressiya baş verməz. Daxili aqressiya yığıldığı zaman uşaq bunu müxtəlif reaksiyalarla büruzə verir. Məsələn, başını divara vurur, davamlı qışqırır, söz eşitmir və s.

Valideynlər deyir ki, uşaq söz eşitmir. Bəs bu uşaq söz eşitməməyi necə öyrənir? Bunlar hamısı valideynin davranışlarından götürülmüş xüsusiyyətlərdir. Valideyn uşağı eşitmədikcə, həmin reaksiya uşaqlarda da yaranır.

Uşaqlarda aqressiv davranışları müəyyən etməyin müxtəlif diaqnostik yolları var. Bunun üçün hər bir psixoloqun öz metodları var. Bu metodlar müəyyən praktikalar əsasında qurulur. Uşaqlar qəbul zamanı analiz edilir. Diaqnostikanın əsasında isə söhbət dayanır. Həkim şikayətlərə qulaq asır, vəziyyəti aydınlaşdırır, uşaq bağçasının, məktəbin xüsusiyyətlərini öyrənir. Daha sonra ona hansı metodla diaqnoz qoyulacağı müəyyən edilir.

Problemin həllində məktəb direktorları, müəllimlər, məktəb psixoloqları aktiv şəkildə iştirak etməli, bu prosesə şagirdlərin valideynlərini, yaxınlarını cəlb etməlidirlər. Şagirdlərin günlərinin əsas hissəsini məktəblərdə keçirdiyini nəzərə alsaq, müəllimlər bu kimi hallarla qarşılaşmamalıdır üçün xüsusilə diqqətli olmalıdırlar. Hansısa bir şagirdə şiddətə meyillilik, aqressiya və ya digər məqamları görüb, hiss edənlərsə, bu barədə direktora, məktəb psixoloquna və ailəsinə xəbər verməlidirlər. Həmin şagirdlə sət və ya ciddi şəkildə deyil, sakit və anlaşıqlı formada profilaktik söhbət edilməli, onu narahat edən məqamları dinlənilməli, etdiklərinin yanlış olduğu və hansı fəsadlar törədəcəyi başa salınmalıdır. Həmçinin həmin şagirdin ailəsi ilə mütəmadi əlaqədə olunmalı, görüşlər keçirilməli, şagirdin öz ailəsi və yaxınlarına olan münasibətləri də araşdırılmalıdır.

Uşaq və gənclər

YENİ ÜSAVAT
N 6 (8855) 11 fevral 2026

Uşaqların "düşməni" valideyndir, yoxsa məktəb?

Günahkar axtarmalıyıq mı?

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Sevinc TELMANQIZI

Bakıda bahalı ərazilər - kvadrati 7 min manat

Bakı və Abşeron rayonunda satılan mənzillərdə çoxmərtəbəli bina evlərinin satışında intensivlik davam edir. Kredit şərtləri ilə satış baha olsa da, düzgün sənədləşmə, kommunal təminat və digər zəruri hallar ödənilməsi bu mənzilləri bazarda önə çəkir. Bəzi fərdi yaşayış evlərində isə çıxarışın olmaması qiymətə əhəmiyyətli təsir edir.

Əmlak eksperti Elnur Fərzəliyev Modern.az-a açıqlamasında bildirib ki, hər hansı əmlakın bazar dəyəri qiymətləndirilərkən ilk növbədə əmlakın yerləşdiyi torpağın bazar dəyəri nəzərə alınır. Bu ərazidən asılı olaraq fərqli məbləğ ola bilər.

Bakıtrafi ərazilərdə hazırda ən baha torpaq sahəsi Xırdalanda. Xırdalanda çıxarışlı torpaq sahələrinin

qiyməti 20 min manatdan 50 min manatadək dəyişir. Ekspert vurğulayıb ki, baha olan ərazilər paytaxtın mərkəz hissələri, Badamdar, "Varovski" deyilən ərazi, Teymur Əliyev, Məmməd Araz və s. küçələridir. Mərkəz ərazilərdə mənzillərin 1 kvadrat metr sahəsi 4000-7000 manat aralığındadır: "Mənzil bazarında ucuzlaşma mərkəz və mərkəzə yaxın ərazilərdə yerləşən

şəhər çoxmərtəbəli binalarda sahəsi, otaq sayı çox olan mənzillərdə müşahidə olunur. Bunun səbəbi sahəsinə görə qiymətinin baha olmasıdır. Alıcı daha az xərc üçün kiçik sahəli mənzillərə üstünlük verir. Dəyəri bir milyondan baha olan mənzillərin alıcılıq qabiliyyəti çox aşağıdır. Bununla belə, fərdi yaşayış evləri ilə müqayisədə çox mərtəbəli bina mənzillərinə tələbat daha çoxdur. Son 4-5 ilin statistikasına əsasən satılan çıxarışlı əmlakların 60%-dən yuxarı hissəsi müxtəlif kredit şərtləri ilə satılan evlərdir. Daha dəqiq desək, ipoteka şərtləri ilə alınan mənzillər üstünlük təşkil edir".

MUSAVAT

Son səhifə

N 6 (8855) 11 fevral 2026

20 yaşlarda belə başlaya bilər: "Parkinson"un gizli əlamətləri

Əksəriyyətimiz əl titrəməsinin "Parkinson" xəstəliyinin ən açıq simptomu olduğunu bilir. Bəs sizə bəzi digər simptomların gözlədiyinizdən daha tez, hətta 20 yaşlarınızda belə görünə biləcəyini desək necə olar?

Beynimizin hüdüdlərini və təsirlərini araşdırmaq çoxumuzu heyretləndirə bilər. Beynimizi daha yaxşı anlamağa və həyat keyfiyyətimizi yaxşılaşdırmağa yönəlmiş yeni elmi tədqiqatlar hər gün ortaya çıxır. "Parkinson" xəstəliyi ilə bağlı aparılan araşdırmalara görə, bu xəstəliyin simptomları illər əvvəldən görünür. "Parkinson" xəstəliyinin ən çox görülən simptomu, hətta istirahətdə belə bədən müəyyən əzalarında, xüsusən də əllərdə titrəmələrdir. Lakin "Parkinson" diaqnozu üçün əl titrəmələri vacib deyil. Bu simptom xəstələrin 20%-də müşahidə olunur.

"Parkinson" xəstəliyi dünyada ən çox yayılmış nevroloji xəstəliklərdən biridir. Araşdırmalar göstərir ki, 2050-ci ilə qədər dünyada 25,2 milyon insan bundan təsirlənəcək. Genetik amillərin halların 10-15 faizində rol oynadığı məlumdur, lakin digər səbəblər hələ aşkar edilməyib. Xəstəliyin simptomları müalicə üsulları ilə idarə oluna bilsə də, Parkinson xəstəliyinin daimi müalicəsi yoxdur. Tədqiqatçılar son 20 ildə "Parkinson" xəstəliyinin erkən əlamətlərini anlamaqda əhəmiyyətli irəliləyişlər əldə ediblər.

Maykl J.Foks "Parkinson" Tədqiqat Fondunun nevroloqu və tibbi məsləhətçisi Reyçel Dolhun bildirib ki, Parkinson xəstəliyi xəstələrin motor bacarıqlarına təsir etdiyi üçün hərəkət pozğunluğu kimi müəyyən edilir və əlavə edib: "Lakin "Parkinson" xəstəliyinin hərəkətlə əlaqəli olmayan bir tərəfi də var. Uzun müddət "Parkinson" xəstəliyini hərəkət pozğunluğu kimi düşünürdük, amma indi görürük ki, bu xəstəlik bütün bədənə müxtəlif yollarla təsir edir".

Yaponiyada güclü qara görə ordu şəhərə çıxarıldı

Yaponiyanın şimal və şimal-qərbində güclü qar yağması nəticəsində 600-dən çox insan xəsarət alıb. Bu barədə Yaponiya Yangın və Fəlakətlərin İdarə Edilməsi Agentliyi məlumat yayıb. Zərərçəkənlərin ümumi sayı 650-yə çatıb. Onlardan 46-sı sağ qala bilməyib, 193 nəfər ağır yaralanıb. Ən pis vəziyyət isə Niiqata prefekturasında qeydə alınıb, burada həddindən çox qarın yağması nəticəsində 17 nəfər ölüb.

Fransada qərribə cinayət: eyni DNT qatili tapmağa imkan vermir

Fransada əkiz qardaşlar çoxsaylı qətlərdə ittiham olunurlar. Hüquq-mühafizə orqanları hələlik cinayət hadisələrindən birində əkizlərin hansının atəş açdığını müəyyən edə bilməyiblər, çünki hər iki təqsirləndirilən şəxs eyni DNT-yə malikdir. Məlumatla görə, 33 yaşlı əkizlər və daha üç Fransa sakini bir neçə qətl hadisəsində ittiham olunurlar. İttihamlar 2020-ci ilin sentyabrında baş verən hadisələrlə bağlıdır.

Qeyd olunur ki, təqsirləndirilən şəxslər Paris ətrafında fəaliyyət göstərən cinayətkar dəstənin üzvləri olublar. Hadisələrdən birində istifadə edilən pulemyotda əkiz qardaşlardan hansının əl izinin olduğunu müəyyən etmək mümkün olmayıb. Polisdən məhkəməyə bildirilib ki, məhkəmə ekspertləri tərtibi əkizlərin hansının çəkdiyini müəyyən edə bilməyiblər.

Məhkəmə zalındakı atmosferin son dərəcə gərgin olduğu bildirilib. Əkizlər ayağa qalxmaqdan imtina etdikdən sonra məhkəmə zalından çıxarılıblar. Polisin məlumatına görə, qardaşlar cinayətlərini ört-basdır etmək üçün oxşarlıqlarından istifadə ediblər. Onların tez-tez paltar, telefon nömrələri və sənədləri dəyişdirdiyi bildirilir.

Fevralın 5-də bildirilib ki, son həftələrdə Yaponiyanın bir neçə prefekturasında xüsusilə güclü qar yağıb və xüsusən də Niiqata, Hokkaydo, Akita və Yamaqata əyalətlərinə təsir edib. Əhaliyə kömək etmək üçün həmin ərazilərə ordu bölmələri göndərilib.

Tailandda müəllim şagirdə ağılasıgma cəza verdi

Tailandda şagirdi ev tapşırığını yerinə yetirmədiyinə görə cəza olaraq 800 dəfə çömbəlməyə məcbur edən müəllimə qarşı məktəbdaxili araşdırma aparılır. Məlumatla görə, hadisə Lopburi bölgəsində baş verib. Özünü pis hiss edən oğlanın atası hadisəni sosial mediada paylaşmış. Uşaq şiddətli ayaq ağrısı və böyrək funksiyasının pozulması ilə xəstəxanaya yerləşdirilib.

Araşdırma zamanı müəllimin qayda pozuntuları təsdiqlənib. Müəllim müvəqqəti olaraq işdən kənarlaşdırılıb. Şagirdin vəziyyəti sabitləşib, lakin onun əlavə reabilitasiyaya ehtiyacı var. Əyalət qubernatoru istintaqı şəxsi nəzarətinə götürüb və yerli rəsmilər zərərçəkənin ailəsindən üzr istəyiblər. Xəstəxanada şagirdi ziyarət etməyə cəhd edən müəllimə giriş icazəsi verilməyib.

Bunları bilirsinizmi?

- * Atlar 1 ay ərzində dayanmadan ayaq üstə dura bilirlər.
- * Bir addım atmaq üçün 200 əzələdən istifadə edirik.
- * Qitə adlarının hamısı A hərflə başlayıb, a hərflə də bitir.
- * Bir hamam bəcəyinin başı qoparsa, 9 gün yaşaya bilər. Ölümünə səbəb isə ac qalmasıdır.
- * Bir kişi həyatının təxminən 3350 saatını tərəş olmağa sərf edir.
- * Qunduzlar nəfəslərini 45 dəqiqə tuta bilirlər.
- * Bir cüt ayaqda 250000 tər vəziləri vardır.
- * Köstəbəklər 1 gecədə 90 metrlik tunel qaza bilirlər.
- * 2002-ci ildə edamların 81%-i ABŞ, Çin və İranda həyata keçirilmişdir.
- * Bir siçan susuzluğa bir dəvədən daha çox dayanmağa bilər.
- * Pişiklərin beynində 32 əzələ var.
- * Eyfel qülləsinin təpəsinə qədər 1792 pilləkən var.
- * Bethoven musiqi bəstələməzdən əvvəl başını soyuq su ilə yuyarmış.
- * Pişik balığının 27000 dad bilmə siniri var.

Evimizdəki ən çirkli yer: tualetdən beş dəfə daha təhlükəlidir

Elmi araşdırmalar gündəlik istifadə etdiyimiz adi məişət əşyalarının sağlamlığımız üçün ciddi təhlükə yarada biləcəyini ortaya qoyub.

Milli.az xəbər verir ki, araşdırmalara görə, plastik qəhvə fincanları, mətbəx süngərləri, çay paketləri, alış-veriş qəbzələri və ətirli şamlar insan sağlamlığına səssiz, lakin davamlı şəkildə zərər verə bilər.

"Journal of Hazardous Materials" jurnalında dərc olunan araşdırmaya əsasən, plastik və ya plastik örtüklü birdəfəlik qəhvə fincanları isti içkilərlə təmasda olduqda maye minlərlə mikroplastik hissəcik buraxır.

Tədqiqatçılar bildirir ki, gündə cəmi 300 ml qəhvə içən bir insan ildə təxminən 363 min mikroplastik hissəcik qəbul edə bilər.

Mətbəx süngərləri

Almaniyanın Furtvagen və Giessen universitetləri ilə Helmholtz Mərkəzinin birgə araşdırması adı bir mətbəx süngərində 350-dən çox bakteriya növünün yaşaya bildiyini göstərib.

Almaniya Federal Risk Qiymətləndirmə İnstitutu süngərlərin həftədə ən azı bir dəfə dəyişdirilməli olduğunu vurğulayır.

Oyun pultları

UNICEF və Unilever-in əməkdaşlığı ilə aparılan araşdırma zamanı müxtəlif evlərdən toplanan oyun pultlarının səthində unitaz oturağından təxminən beş dəfə çox bakteriya aşkar edilib.

Məlumatla görə, unitaz oturağında hər 100 sm²-də orta hesabla 1600 bakteriya olduğu halda, oyun pultlarında bu rəqəm 7800-ü ötür. Bu isə xüsusilə uşaqlar arasında infeksiyaların yayılma riskini artırır.

Çay paketləri

Kanadanın MakGill Universitetinin araşdırmasına əsasən, plastik tərkibli çay paketləri 95°C isti suda 11,6 milyard mikroplastik və 3,1 milyard nanoplastik hissəcik buraxır. Bu göstərici qida məhsulları arasında qeydə alınan ən yüksək səviyyələrdən biri sayılır.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500